

Pankin tilinpäätösanalyysi, Case: Pankki X

Juho Ryyänen

Opinnäytetyö

28. 04. 2012

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Juho Rynnänen	
Työn nimi Pankin tilinpäätösanalyysi, Case: Pankki X	
Päiväys	28.04.2012
Sivumäärä/Liitteet	54 + 9
Ohjaaja(t) Sirpa Grönholm	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Pankki X	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tutkin tilinpäätösanalyysin soveltuvuutta luottolaitoksen taloudellisen tilanteen analysointiin. Pankki- ja rahoitusalaalla on omat erikoisuutensa, jotka eroavat monin tavoin perinteisen liikeyrityksen käytännöistä. Yksi esimerkki tästä on se, että pankeilla ei ole lainkaan perinteistä liikevaihtoa, vaan tärkein tuottoa tekevä erä on korkotuotot. Lisäksi eroja löytyy myös tuloslaskelman ja taseen kaavoista.</p> <p>Opinnäytetyöni koostuu teoria- ja tutkimusosista, joista jälkimmäinen tehtiin tapaustutkimuksena. Teoriaosuudessa esitellään tilinpäätöksen ja tilinpäätösanalyysin keskeisiä käsitteitä, pankkitoiminnan perusasioita sekä pankin tilinpäätöksen ominaispiirteitä. Tutkimusosa koostuu trendianalyysistä sekä tunnuslukuanalyysistä, joka tehtiin kuuden vuoden ajanjaksolle, tilikausille 2005–2010. Saatuja tunnuslukuja verrattiin myös samankokoiseen kilpailijaan ja saman pankkiryhmän keskiarvoihin. Lisäksi työssä seurattiin erityisesti tiettyjen tuloslaskelma- ja tase-erien, kuten palkkiotuotosten, käyttäytymistä kyseisellä ajanjaksolla.</p> <p>Tutkimuksen kuuden vuoden tarkastelujakso ulottui juuri sopivasti vuoden 2008 laman ja siitä seuranneen heikon taloustilanteen ajanjaksolle. Tämän ansiosta työssä voitiin siis seurata yksittäisen yrityksen selviytymistä finanssikriisissä sekä pohtia sitä, mitkä tekijät vaikuttivat eniten kohdeyrityksen tulokäyttäytymiseen. Tutkimuksessa saatiin selville, että kohdeyritys onnistui pitämään tilikauden tuloksensa positiivisena koko ajanjakson ajan. Lisäksi tunnuslukuvertailussa kohdeyritys pärjäsikin vähintään yhtä hyvin kuin sama pankkiryhmä keskimäärin ja paremmin kuin vertailuyrityksenä ollut kilpailija.</p>	
Avainsanat Pankkiala, tilinpäätösanalyysi, tilinpäätös, tuloslaskelmat, taseet, tunnusluvut	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration			
Author(s) Juho Rynnänen			
Title of Thesis Financial statement analysis of a bank, Case: Bank X			
Date	28.04.2012	Pages/Appendices	54 + 9
Supervisor(s) Sirpa Grönholm			
Client Organisation/Partners Bank X			
<p>Abstract</p> <p>This thesis project examined the applicability of financial statement analysis for evaluating the financial condition of a credit institution. There are certain unique features in the credit and financial business that are different from the operational environment of a more typical business company. An example of this is that banks do not have a traditional turnover but the main revenue is interest income. There are also differences in both income statement and balance sheet forms.</p> <p>This thesis consists of both theory and research sections, of which the latter was made as a case study. The main features of a financial statement, financial statement analysis, the credit and financial business and a financial statement of a bank are discussed in the theory section. The research section encompasses of both trend and key ratio analyses which were based on six accounting periods between the years 2005 and 2010. The given key ratios were also compared with a competitor of the same size and the average of the same bank group. In addition, the development of certain entries such as commission income was under scrutiny.</p> <p>The recession of the year 2008 and the following poor economic situation was included in the six year period of the research. This helped to examine how a single company could cope with the financial crisis and which the key factors were that had a powerful effect on the target company's profitability. The finding of the research was that the target company managed to stay profitable throughout the whole period. Furthermore, the target company succeeded as well as the same bank group on average and even outperformed the competitor of the same size in key ratio analysis.</p>			
<p>Keywords</p> <p>Banking business, financial statement analysis, financial statement, income statement, balance sheet, key ratios</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	7
1.1	Opinnäytetyön taustaa	7
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet ja vaiheet.....	7
2	TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI.....	9
2.1	Tilinpäätös	9
2.2	Tilinpäätösinformaation käyttäjät	10
2.3	Tilinpäätösanalyysi.....	11
2.3.1	Tilinpäätösanalyysin vaiheet.....	12
2.3.2	Tilinpäätöksen oikaiseminen.....	13
3	PANKKITOIMINTA.....	19
3.1	Pankkien päätehtävät.....	19
3.2	Pankkitoiminnan sääntely	21
4	PANKIN TILINPÄÄTÖS.....	22
4.1	Luottolaitoksen tuloslaskelma ja sen erät.....	23
4.2	Luottolaitoksen tase.....	26
4.2.1	Luottolaitoksen taseen Vastaavaa -puolen erät	26
4.2.2	Luottolaitoksen taseen Vastattavaa -puolen erät	28
4.2.3	Taseen ulkopuolisten sitoumuksien erät	31
5	PANKKITOIMINNAN TUNNUSLUVUT	32
5.1	Kannattavuus	33
5.2	Tehokkuus	36
5.3	Vakavaraisuus	37
6	TRENDIANALYYSI	39
6.1	Tuloslaskelma	39
6.2	Taseen Vastaavaa -puoli	44
6.3	Taseen Vastattavaa -puoli	47
6.4	Taseen ulkopuoliset sitoumukset.....	50
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	51
	LÄHTEET	54

LIITTEET

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Liite 5

Liite 6

Liite 7

Liite 8

Liite 9

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön taustaa

Idean opinnäytetyöni aiheelle sain ollessani työharjoittelussa Pankki X:ssä kevään ja kesän 2011 ajan. Koska taloudellisen tilanteen analysointi on aina hyödyllistä niin yritykselle itselleen kuin sen muille sidosryhmillekin, oli aihepiirini mielestäni perustellusti valittu. Valintaa tuki vielä sekin seikka, että kohdeyrityksestä ei aikaisemmin ole tehty tilinpäätösanalyysiä. Ylipäättäänkin luottolaitoksista on tehty hyvin vähän tilinpäätösanalyysyjä opinnäytetöinä tai graduina, joten koin aiheeni entistä perustellummaksi ja kunnianhimoisemmaksi.

Kohdeyrityksekseni on siis Pankki X, joka kuuluu Pankkiryhmä Z:aan. Yrityksellä on pitkät perinteet, sillä sen juuret ulottuvat jo 1900 -luvun alkupuolelle. Kooltaan pankki ei ole kovin suuri ja sen toiminta keskittyy muutaman kunnan alueelle. Konttoreita pankilla on yhteensä viisi, joista kaksi sijaitsee sen kotikunnassa. Kohdeyritys on konsernin emoyhtiö ja sillä on kaksi tytäryhtiötä, jotka molemmat ovat kiinteistöosa-
keyhtiöitä. Niiden vaikutus konsernin omaan pääomaan, tulokseen ja taseeseen on kuitenkin niin vähäinen, että tarkastelen opinnäytetyössäni ainoastaan emoyhtiötä.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja vaiheet

Tärkein tavoite opinnäytetyössäni on tutkia yksittäisen pankin tuloksen kehitystä viimeisten vuosien aikana. Tämän lisäksi pyrin selvittämään vuoden 2008 laman vaikutusta saman pankin tulokseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Tavoitteeni on myös selvittää, mitkä ovat pankin tuloksen kannalta tärkeimpiä tuloslaskelma- ja tase-eriä. Oman oppimiseni kannalta tärkein tavoite on sisäistää luottolaitoksen tilinpäätöksen sisältö.

Opinnäytetyössäni kerron ensimmäisenä hieman tilinpäätöksestä sekä sen taustoista ja sisällöstä. Tämän jälkeen esittelen tilinpäätösanalyysin taustoja ja tarkoituksia. Sen jälkeen kerron tilinpäätösanalyysin eri vaiheet ja toteutustavat sekä sen, ketkä tilinpäätösanalyysien tuloksista ensisijaisesti hyötyvät. Kerron myös tilinpäätöksen oikaisemisesta. Seuraavaksi opinnäytetyössäni kerron hieman pankkitoiminnasta ja pankkien tehtävistä.

Seuraavassa osiossa esittelen pankin tilinpäätöstä, sillä se eroaa monelta kohdin muiden liikeyritysten tilinpäätöksistä. Pankin tilinpäätöksestä esittelen sekä tuloslaskelman että taseen erineen. Varsinaisen tutkimuksen ensimmäinen osa on tunnuslukuanalyysi. Osiossa esittelen yleisiä pankin tilinpäätöksen analysoinnissa käytettäviä tunnuslukuja. Jokaisen esittämäni tunnusluvun jälkeen lasken kohdeyrityksen kyseisen tunnusluvun vuosille 2005-2010 ja pohdin sitä, mitä nämä saadut tunnusluvut osaltaan kertovat kohdeyrityksen taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi vertailen tunnuslukuja sekä toisen samankokoisen pankin vastaaviin tunnuslukuihin että saman pankkiryhmän keskiarvoihin. Vertailuyritykseksi olen valinnut Pankki Y:n, joka kuuluu kohdeyrityksen kanssa samaan pankkiryhmään. Vertailuyritys on valittu sillä perusteella, että se on mahdollisimman samankokoinen Pankki X:n kanssa. Tunnuslukuvertailua en ole tehnyt koko pankkitoimialaan, sillä en löytänyt tarpeeksi tarkkoja arvoja kaikista tunnusluvuista. Opinnäytetyöni viimeisessä osiossa pohdin tutkimuksisani esille tulleita asioita. Lisäksi tarkastelen joidenkin tuloslaskelman erien käyttäytymistä tarkastelujaksolla. Lopuksi teen pienen yhteenvedon kohdeyrityksen taloudellisesta tilanteesta ja sen kehittymisestä tarkastelujakson aikana.

Tunnuslukuanalyysin jälkeen on vuorossa tuloslaskelman ja taseen trendianalyysi, joka tehdään vuosilta 2005–2010. Sen avulla pystytään havainnoimaan, kuinka kohdeyrityksen tuloslaskelman ja taseen erät ovat suhteellisesti muuttuneet tarkastelujaksolla. Lisäksi selvitän muutosten syitä ja vaikutuksia yrityksen taloudelliselle kehitykselle. Opinnäytetyössäni en ole tehnyt prosenttimuotoista tuloslaskelmaa ja tasetta, koska en katsonut sen tuovan tutkimukseen mitään uutta. Lisäksi osiossa pankin tuloslaskelmasta ja taseesta mainitsen kohdeyritykselle tärkeimmät erät.

2 TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI

2.1 Tilinpäätös

Tilinpäätös on yrityksen tärkein taloudellisesta tilanteestaan antama informaatio ulkomaailmalle. Tilinpäätöksiä laaditaan kaikkialla, missä on järjestäytyntä liiketoimintaa, ja se on lakisääteinen pakko eri yhtiömuotoisille yrityksille sekä liikkeen- että ammatinharjoittajille. Sekä tilinpäätöksen että toimintakertomuksen sisällöstä ja julkistamisesta on annettu yksityiskohtaiset määräykset lainsäädännössä. Tilinpäätöksen sisällöstä määritellään kirjanpitolaissa. Kirjanpitovelvollisen on laadittava tilinpäätös kultakin tilikaudelta. Lisäksi kaikkien muiden paitsi pienten, pörssiin listautumattomien yritysten on laadittava myös toimintakertomus, jossa kerrotaan kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymistä koskevista seikoista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 11 & 15-16.)

Tilinpäätös muodostuu tuloslaskelmasta, taseesta, rahoituslaskelmasta ja tilinpäätöksen liitetiedoista. Tuloslaskelma kuvastaa yrityksen tuloksen muodostumista ja tase yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Rahoituslaskelma sen sijaan selvittää varojen hankintaa ja niiden käyttöä tilikauden aikana. Liitetiedot taas täydentävät tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman antamia kuvia. Toimintakertomus ei varsinaisesti ole osa tilinpäätöstä, mutta se on aina liitettävä julkistettavaan tilinpäätökseen. Siinä arvioidaan yrityksen menestymistä ja taloudellista asemaa sekä niihin vaikuttavia riskejä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 16.)

Jos kirjanpitovelvollisessa on suoritettava tilintarkastus, on tilinpäätökseen liitettävä myös tilintarkastuskertomus. Se on yleensä vakiomuotoinen. Tilintarkastuskertomus on todistus siitä, että tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa annetut tiedot ovat olennaisilta osin oikeita. Tilintarkastuskertomuksessa tilintarkastajat vakuuttavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen antavan yrityksen tilasta oikean ja riittävän kuvan. Toisaalta he voivat myös ilmoittaa, etteivät tilinpäätös ja toimintakertomus anna oikeaa ja riittävää kuvaa. Tilintarkastuskertomuksen vakiomuotoisuudesta poikkeaminen voi viestiä syvällisistä ongelmista yrityksessä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 17.)

2.2 Tilinpäätösinformaation käyttäjät

Tilinpäätöksillä on monia eri käyttäjäryhmiä, joista jokaisella on omat odotuksensa tilinpäätöksestä saamastaan informaatiosta. Keskeisimmät käyttäjäryhmät ovat omistajat, yrityksen johto, työntekijät, rahoittajat, tavarantoimittajat, asiakkaat ja eri viranomaistahot. (Niskanen & Niskanen 2004, 13.)

Yrityksen omistajat ovat keskeisin käyttäjäryhmä. Omistajia voivat olla yrityksen nykyiset omistajat tai mahdolliset tulevat omistajat, joita kutsutaan myös sijoittajiksi. Omistajat ovat ensisijaisesti kiinnostuneita sijoituksesta saatavasta tuotosta suhteessa riskeihin tai sijoituksen tuomasta päättävällä yrityksen asioissa. Tuottoa tavoittelevaa sijoittajaa kiinnostavat ensisijaisesti osingot sekä kannattavuuden tunnusluvut, joiden avulla arvioidaan tuloksen riittävyttä suhteessa tuottovaatimuksiin. Omistajia kiinnostaa myös tilinpäätöksestä saatava informaatio johdon valvomisen kannalta. Heitä saattaa kiinnostaa esimerkiksi yrityksen rahoitusrakenteen säilyttäminen sellaisena, ettei nykyisten omistajien asema heikkene. (Niskanen & Niskanen 2004, 14.)

Tilinpäätösinformaatiosta on hyötyä yritysjohdolle eritoten silloin, kun tehdään yrityksen liiketoimintaan liittyviä operatiivisia päätöksiä tai suuria investointi- ja rahoitus-suunnitelmia. Esimerkiksi yrityksen eri sektoreittain lasketut tulosprosentit kertovat johdolle sen, millä liiketoiminnan osa-alueella on suurimmat katteet ja minne taas seuraavat investoinnit kannattaa suunnata. Lisäksi yritysjohto on kiinnostunut tilinpäätöksestä saatavasta informaatiosta myös erilaisten tulos- ja voittopalkkiojärjestelmien vuoksi, jotka yleensä edellyttävät tiettyjen tulostavoitteiden täyttymistä. (Niskanen & Niskanen 2004, 14.)

Työpaikan säilyvyyden näkökulma on syy sille, miksi henkilökunta voi olla kiinnostunut yrityksen tilinpäätöksestä ja sen tuomasta informaatiosta. Tilinpäätös kun on yrityksen taloudellisen kehityksen keskeinen tietolähde. Kuten yritysjohtoon kohdalla myös henkilökunnan mielenkiintoa tilinpäätöstä kohtaan voivat lisätä erilaiset tulos- ja voittopalkkiojärjestelmät. (Niskanen & Niskanen 2004, 15.)

Rahoittajia yrityksen tilinpäätös kiinnostaa luottopäätöstä tehtäessä mutta myös myöhemmin luottoajan ollessa käynnissä. Luotonantajat tekevät jo ennen luottopäätöstä yrityksestä luottotutkimuksen, missä ollaan erityisen kiinnostuneita yrityksen kyvystä maksaa laina takaisin. Luottopäätökseen vaikuttavat myös yrityksen maksuvalmius, kannattavuus ja vakavaraisuus. (Niskanen & Niskanen 2004, 16.)

Myös raaka-aineita ym. toimittavat tavarantoimittajat ovat kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Erityisesti heitä kiinnostaa yrityksen maksuvalmius. Tämän vuoksi tavarantoimittajat yleensä hankkivatkin asiakkaistaan luottoluokituksen, joka yleensä perustuu tilinpäätösinformaatioon. (Niskanen & Niskanen 2004, 16-17.)

Yrityksen taloudellinen tilanne kiinnostaa eritoten pitkäaikaisessa asiakassuhteessa olevia yritysasiakkaita. Näin on varsinkin silloin, kun yrityksen tuotantoprosessi on riippuvainen jonkin tietyn raaka-aineen jatkuvasta saannista. Myös erilaiset toimituksille asetetut vakuudet ja takaukset lisäävät asiakkaiden mielenkiintoa yrityksen tilinpäätöstä kohtaan. Tilinpäätöstä käytetäänkin varsin keskeisenä tietolähteenä asiakaskäsiin liittyvien riskien tutkimisessa. (Niskanen & Niskanen 2004, 17.)

Viranomaisia tilinpäätökset kiinnostavat yleensä veronkannollisista syistä. Varsinkin veroviranomaiset seuraavat sitä, maksavatko yritykset riittävästi arvonlisä- ja tuloveroa. Tilinpäätösten perusteella voidaan tarkastaa myös julkisia palveluita tuottavien yritysten hinnoittelun oikeellisuutta. Tällaiset yritykset voivat joutua korjaamaan hinnoitteluaan, jos yritysten tilinpäätöksessä näyttämät voitot ovat liian suuria suhteessa kustannuksiin. Tilinpäätöksen voidaan siis sanoa toimivan myös yritysten valvonnan instrumenttina. (Niskanen & Niskanen 2004, 17.)

2.3 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena on selvittää yrityksen tuloksen riittävyttä. Tällöin puhutaan yrityksen kannattavuudesta ja sen kehittymiseen liittyvistä riskeistä. Yrityksen vakavaraisuutta arvioitaessa selvitetään mitä riskejä yrityksen pitkän aikavälin rahoitusrakenteeseen sisältyy. Maksuvalmiuden tarkastelu taas kertoo lyhyen aikavälin rahoituksen riittävydestä. Yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellisten tunnuslukujen mittaaminen tehdään tilinpäätöstietojen pohjalta. Tilinpäätösanalyysissä arvioidaan myös tunnuslukuihin vaikuttavia tekijöitä ja sitä, onko jonkin tunnusluvun saama arvo satunnainen vai kertooko se pitkän aikavälin muutoksesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 8.)

2.3.1 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysin ensimmäinen vaihe on perustietojen eli tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen muokkaus. Aineiston muokkauksen tavoite on standardoida lähtöaineisto, mikä on ehdoton edellytys sille, että tilinpäätösinformaatioita voidaan vertailla sekä muiden yritysten että saman yrityksen aiempien tilinpäätösten kanssa. Nykyisellään tilinpäätöstietojen oikaiseminen tarkoittaa lähinnä tilinpäätöksen erien uudelleenjärjestelyä. Suurta muokkaustarvetta ei kuitenkaan ole, sillä lainsäädäntö ei juuri anna yrityksille mahdollisuuksia tehdä omia ratkaisuja tilinpäätöksen kirjauksiin liittyen. (Niskanen & Niskanen 2004, 19.)

Toinen analyysin vaihe on mittauskohteiden ja analyysimenetelmien valitseminen. Analyysin suorittaja ja haluttu käyttötarkoitus ratkaisevat sen, mitä menetelmiä analysoijalla on käytössään ja mitä menetelmiä on perusteltua käyttää. (Niskanen & Niskanen 2004, 19.)

Tilinpäätösanalyysin kolmannessa vaiheessa tutkitaan kohdeyrityksen taloudellista menestystä eri tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Käytettävät tekniikat voidaan luokitella prosenttilukumuotoisten tilinpäätösten laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin. Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä tilinpäätöksen erät esitetään prosentteina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta. Tässä tapauksessa tilinpäätöserien keskinäiset suhteet saman vuoden sisällä tulevat selkeästi esille. Trendianalyysissä prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset laaditaan useammalta peräkkäiseltä vuodelta vertailua varten. Tällöin tarkasteluperiodin ensimmäistä vuotta pidetään perusvuotena. Tunnuslukuanalyysissä lasketaan tuloslaskelmasta ja taseesta koottuja suhdelukumuotoisia tunnuslukuja, joilla mitataan yrityksen menestymisen eri osatekijöitä. Kassavirta-analyysissä taas laaditaan niin sanottuja kassavirta- tai rahoituslaskelmia, joissa suoriteperusteiset tilinpäätöserät muutetaan kassaperusteisiksi liitetietoja hyödyntämällä. Kassavirta-analyysistä saadaan suurin hyöty irti silloin, kun se yhdistetään muiden analyysimenetelmien informaatioon. (Niskanen & Niskanen 2004, 19-20.)

Tilinpäätöksen analysointi ei rajoitu pelkästään tekniseen toteutukseen. Eri analyysimenetelmien avulla saatujen lukujen arviointi ja niiden taustalla olevien syy-seuraussuhteiden selvittäminen onkin ensisijaisempaa kuin pelkkä tekninen toteutus tai tunnuslukujen laskenta. Täten tunnuslukuja tuleekin vertailla saman ja muiden yritysten aiempien vuosien vastaaviin tunnuslukuihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 20.)

Tilinpäätösanalyysi voidaan analyysin vertailukohteiden perusteella jakaa tiettyä vuotta koskevaan ajalliseen poikkileikkausanalyysiin ja peräkkäisten vuosien aikasarja-analyysiin. Ajallisessa poikkileikkausanalyysissä yritystä verrataan tiettyinä vuonna samaa toimialaa edustaviin yrityksiin. Aikasarja-analyysissä sen sijaan yrityksen omaa kehitystä seurataan pidemmällä aikavälillä, jonka avulla voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen taloudellisessa tilassa tapahtuneista muutoksista. Nämä kaksi analyysityyppiä voidaan myös yhdistää, jolloin saadaan tehtyä aikaulottuvuuden sisältäviä vertailuja muihin yrityksiin. Jos vertailussa havaitaan poikkeamia suuntaan tai toiseen, pyritään ensiksi löytämään niiden syyt ja tämän jälkeen pohtimaan, ovatko poikkeamat satunnaisia vai johtuvatko ne kääntyneestä suuntauksesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 20.)

2.3.2 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Tilinpäätösanalyysia varten tuloslaskelmaa ja tasetta voi olla tarpeen oikaista, sillä yritykset usein soveltavat kirjanpidon normeja ”joustavalla” tavalla. Tällä tarkoitetaan sitä, että yritysten käyttämät laskentamenetelmät ovat normien mukaisia, vaikkakin ne ovat varsin kirjavia. Tämän vuoksi tilinpäätökset tulee oikaista sellaisiksi, että ne sopivat parhaalla mahdollisella tavalla tilinpäätösanalyysin laadintaan. Lisäksi oikaiseminen parantaa eri yritysten tilinpäätösanalyysien vertailukelpoisuutta. (Niskanen & Niskanen 2004, 59-60.)

2.3.2.1 *Tuloslaskelman oikaisut*

Oikaistun tuloslaskelman välitulokset poikkeavat virallisen tuloslaskelman vastaavista. Esimerkiksi oikaistussa tuloslaskelmassa liike-tulos ilmoittaa tuloksen varsinaisen liiketoiminnan kustannusten jälkeen. Nettotulos taas kertoo tuloksen ennen satunnaisia tuottoja ja kuluja, ja niiden jälkeistä tulosta sanotaan kokonaistulokseksi. (Niskanen & Niskanen 2004, 61.)

Molemmissa tuloslaskelmissa pitää liiketoiminnan muihin tuottoihin sisällyttää sellaiset tuotot, jotka liittyvät yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan. Käyttöomaisuuden myyntivoitot pitää virallisessa tuloslaskelmassa sisällyttää liiketoiminnan muihin tuottoihin. Jos käyttöomaisuuden myyntivoitot ovat syntyneet kokonaisen toimialan myynnistä, kirjataan ne molemmissa tuloslaskelmissa satunnaisiin tuottoihin. Liiketoiminnan muita tuottoja pitää oikaista myös silloin, jos erään on virallisessa tuloslaskelmassa kirjattu sellaisia kertaluontoisia eriä, jotka vaikuttavat vuosittaiseen kannattavuusvertailuun. (Niskanen & Niskanen 2004, 63.)

Ulkopuolisissa palveluissa kulujen vähennyksiksi kirjatut saadut avustukset oikaistaan siirtämällä ne satunnaisiin tuottoihin. Palkka- ja henkilöstökuluissa henkilöstökulujen vähennyksiksi kirjatut avustukset oikaistaan siirtämällä ne satunnaisiin tuottoihin. Oikaistussa tuloslaskelmassa "Laskennallinen palkkakorjaus" -erä koskee henkilötyhtiötä. Tarkoituksena on muuttaa eri yritysten tilinpäätöksen keskenään vertailukelpoisiksi. Palkkakorjaus pitää tehdä silloin, jos omistajan työpanos yhtiössä on ilmeinen, mutta hänen työpanostaan vastaavaa palkkaa ei ole tuloslaskelmassa ilmoitettu kuluna. (Niskanen & Niskanen 2004, 64.; Kallunki & Kytönen 2007, 45.)

Virallisen tuloslaskelman suunnitelman mukaiset poistot perustuvat käyttöomaisuuserien hankintamenoihin ja niiden taloudelliseen käyttöikänsä. Erää tulee oikaista, jos tuloslaskelmassa tehdyt poistot eivät ole oikeassa suhteessa käyttöomaisuuden määrään ja laatuun tai jos poistoajat ovat selkeästi kirjanpitolautakunnan suosituksia pidempiä. Näissä tapauksissa oikaistussa tuloslaskelmassa suunnitelman mukaisina poistoina käytetään elinkeinoverolain mukaisia maksimipoistoja. Jos oikaisu tehdään, esitetään se oikaistussa tuloslaskelmassa myös "Muut tuloksen oikaisut" -erässä. (Niskanen & Niskanen 2004, 65.)

Arvonalentumisilla tarkoitetaan sitä, että jonkin tietyn hyödykkeen todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alentunut. Tilinpäätösinformaation selkeyden vuoksi arvonalentumiset jaetaan "Arvonalentumisiin pysyvien vastaavien hyödykkeistä" ja "Arvonalentumisiin vaihtuvien vastaavien hyödykkeistä". (Niskanen & Niskanen 2004, 65.)

”Muut korko- ja rahoitustuotot” -erään sisältyy sekä virallisessa että oikaistussa tuloslaskelmassa vaihtuviin vastaaviin ja rahoitusarvopapereihin kirjattujen saamisten tuotot ja niiden kurssierot. Jos erään sisältyy kurssivoittoja, tulee erää oikaista siirtämällä kurssivoitot oikaistun tuloslaskelman erään ”Kurssierot”. ”Korkokulut ja muut rahoituskulut” -erään sisältyy virallisessa tuloslaskelmassa erilaisille luotonantajille maksetut korkokulut sekä joissain tapauksissa myös kurssitappiot. Mikäli erä sisältää kurssitappioita, tulee sitä oikaista siirtämällä erä oikaistun tuloslaskelman kohtaan ”Kurssierot”. ”Kurssierot” -erä esiintyy vain oikaistussa tuloslaskelmassa. Seuraava oikaistun tuloslaskelman erä on ”Sijoitusten ja arvopapereiden arvonalentumiset.” Tähän erään yhdistellään virallisen tuloslaskelman pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalentumiset. (Niskanen & Niskanen 2004, 67–68.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa on myös ”Välittömät verot” -niminen erä. Se sisältää virallisen tuloslaskelman tuloverot ja muut välittömät verot. Vain tarkasteltavana olevan tilikauden tuloksesta aiheutuneet verot otetaan huomioon yrityksen nettotulokseen vaikuttavina veroina. Jos virallisessa tuloslaskelmassa verot sisältävät myös aikaisemmilta tilikausilta maksettuja lisäveroja tai veronpalautuksia, tulee ko. erää oikaista. Aikaisempien tilikausien verot käsitellään satunnaisina tuottoina tai kuluina. Oikaisutarve syntyy myös silloin, jos liiketoiminnan muita tuottoja on siirretty satunnaisiin tuottoihin, jolloin niistä aiheutuneet verot tulee oikaistussa tuloslaskelmassa siirtää satunnaisiin kuluihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 68.)

”Satunnaiset tuotot” ja ”Satunnaiset kulut” -erät esiintyvät sekä virallisessa että oikaistussa tuloslaskelmassa. Molemmille erille on ominaista se, että ne ovat syntyneet jostain muusta kuin yrityksen varsinaisesta liiketoiminnasta ja ne ovat kertaluonteisia. Jos satunnaisiin kuluihin on kirjattu selkeästi varsinaiseen liiketoimintaan liittyviä tuottoja tai kuluja, siirretään ne oikaistussa tuloslaskelmassa takaisin oikeille paikoilleen. (Niskanen & Niskanen 2004, 69.)

2.3.2.2 Taseen oikaisut

Oikaistu tase poikkeaa monella tapaa virallisesta taseesta. Esimerkiksi virallisesta taseesta puuttuu oikaistun taseen erä ”Leasingvastuukanta”, joka kuvaa erääntyvien leasingmaksujen määrää tulevina vuosina. Lisäksi oikaistussa taseessa yhdistellään monia virallisen taseen erikseen esitettäviä eriä. Yrityskaupan tai fuusion yhteydessä yritykselle voi syntyä liikearvoa. Se kirjataan kuluksi vaikutusaikanaan, joka on yleensä korkeintaan viisi vuotta. Jos virallisen taseen liikearvo on osoittautunut arvottomaksi, on sitä tarpeen oikaista. Se tapahtuu poistamalla liikearvo sekä taseen vastaavista että Vastattavaa -puolen omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2004, 70-72.)

Oikaistun taseen sisäiset osakkeet ja osuudet -erässä yhdistyvät virallisen taseen erät osuudet saman konsernin yrityksissä ja osuudet omistusyhteisy yrityksissä. Tätä erää tulee oikaista, jos omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty eikä osakkeilla voida katsoa olevan arvoa. Tällöin osakkeiden tasearvo oikaistaan poistamalla se omasta pääomasta ja osakkeista. Pysyvien vastaavien erä sisäiset saamiset sisältää kaikki pitkäaikaisiksi luokiteltavat saamiset konserni- tai muilta läheisiltä yrityksiltä. Oikaistussa taseessa sisäisillä saamisilla tarkoitetaan virallisen taseen eriä saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteisy yrityksiltä. Kyseisiin eriin sisältyy kaikki yrityskokonaisuuden pitkäaikaiset saamiset, kuten myynti- ja siirtosaamiset. Sisäisiä saamisia tulee oikaista erityisesti silloin, kun henkilöyhtiöillä on saamisia vastuunalaisilta yhtiömiehiltä, velallisen takaisinmaksu on epävarmaa tai lainasaaminen on riskisijoitus. Muut saamiset ja sijoitukset on oikaistun taseen erä, jossa yhdistyvät virallisen taseen sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin kuuluvat erät. Näitä eriä ovat muut saamiset, omat osakkeet/osuudet, myyntisaamiset, lainasaamiset, maksamattomat osakkeet/osuudet ja siirtosaamiset. (Niskanen & Niskanen 2004, 73-74.)

Oikaistussa taseessa esiintyy myös erä nimeltä leasingvastuukanta, jota ei virallisessa taseessa ole. Erä kuvaa yrityksen tarkasteluhetkellä tiedossa olevien leasingmaksujen määrää, jotka erääntyvät tulevina vuosina. Erää varten tarvittavat tiedot löytyvät yleensä virallisen tilinpäätöksen liitetiedoista. Vaihto-omaisuudessa vaihtuvien vastaavien erät sisältävät esimerkiksi erilaiset varastot. Aineet ja tarvikkeet sisältävät tuotteiden valmistukseen tarvittavat raaka-aineet ja tarvikkeet. Keskeneräiset tuotteen taas ovat tilinpäätöshetkellä vielä valmisteilla olevia tuotteita, kun taas valmiit tuotteet ovat valmiita myytäväksi. Oikaistun taseen erään muu vaihto-omaisuus kirjataan virallisen taseen erät muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut. (Niskanen & Niskanen 2004, 75.)

Virallisen taseen lyhytaikaiset saamiset jaetaan oikaistussa taseessa myyntisaamiisiin, sisäisiin myyntisaamiisiin, muihin sisäisiin saamiisiin ja muihin saamiisiin. Myyntisaamisia on tarpeen oikaista, jos yritys käyttää factoringrahoitusta ja noudattaa sen yhteydessä nettokirjaustapaa. Oikaisu tapahtuu lisäämällä factoringluotto sekä taseen myyntisaamiisiin että lyhytaikaisiin velkoihin. Sisäiset myyntisaamiset -erä esiintyy vain oikaistussa taseessa. Virallisessa taseessa ne sisältyvät eriin saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteyserityksiltä. Näistä eristä erotetaan myyntisaamisten osuus, jotka yhdistetään oikaistussa taseessa erään sisäiset myyntisaamiset. Loput erissä olevista saamisista yhdistetään oikaistun taseen eräksi muut sisäiset saamiset. (Niskanen & Niskanen 2004, 75-76.)

Muut saamiset on lyhytaikaisten saamisten viimeisenä esiintyvä erä. Se on yhdistelmä virallisen taseen eristä lainasaamiset, muut saamiset, maksamattomat osakkeet/osuudet ja siirtosaamiset. Tähän erään liittyy oikaisutarve, jos siirtosaamiisiin on kirjattu kurssitappioita tai kuluiksi kirjaamattomia eläkevastuita. Oikaisu tapahtuu poistamalla molemmat erät sekä siirtosaamisista että omasta pääomasta. Viimeinen oikaistun taseen Vastaavaa -puolen erä on nimeltään rahat ja arvopaperit. Se on yhdistelmä virallisen taseen eristä rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. (Niskanen & Niskanen 2004, 76.)

Taseen Vastattavaa -puolella tilikauden tulos -erää voi olla tarpeen oikaista. Tämä on ajankohtaista silloin, jos yritys on soveltanut niin sanottua ennako-osingon kirjausmenettelyä, jossa kuluvalta tilikaudelta jaettava osinko on kirjattu osingonjakovelaksi ja vastaava summa on samalla vähennetty omista pääomista. Oikaisu tapahtuu lisäämällä osingonjako takaisin voittovaroihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 77.)

Vapaaehtoiisiin varauksiin kuuluu muun muassa investointi- ja toimintavaraukset. Tasetta oikaistessa vapaaehtoisia varauksia käsitellään kuten poistoeroa, koska myös niihin sisältyy laskennallista verovelkaa. Kuten poistoerossakin, myös vapaaehtoisissa varauksissa oikaisu tapahtuu siirtämällä yhtiöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan. Oikaistussa taseessa pitkäaikaisen vieraan pääoman lainat rahoituslaitoksilta -erään on yhdistetty virallisen taseen erät lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat ja vaihtovelkakirjalainat. (Niskanen & Niskanen 2004, 80.)

Laskennalliseen verovelkaan siirretään aiemmin mainittu yhtiöverokannan mukainen osuus poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista. Pakollisilla varauksilla taas tarkoitetaan menoja, joihin yritys on sitoutunut mutta joihin ei liity tulonodotuksia. Oikaistun taseen pakollisissa varauksissa yhdistyvät virallisen taseen erät eläkevaraukset, verovaraukset ja muut pakolliset varaukset. Pakollisia varauksia oikaistaan yrityksen taseen ulkopuolisen eläkevastuuvajauksen määrällä. Täten vastaava summa lisätään myös sekä pakollisiin varauksiin että oman pääoman oikaisuerään. (Niskanen & Niskanen 2004, 81-82.)

Oikaistun taseen korolliset lyhytaikaiset velat -erässä yhdistyvät virallisen taseen erät lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, eläkelainat, rahoitusvekselit ja muiden velkojen korollinen osuus. Mikäli yrityksellä on factoringluottoa, oikaistaan erää lisäämällä taseen ulkopuolinen factoringluotto korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. Oikaistun taseen eriin kuuluu myös muut sisäiset velat ja muut korottomat lyhytaikaiset velat. Erässä muut korottomat lyhytaikaiset velat yhdistyy virallisen taseen muut velat -erän korottomat velat ja siirtovelat. Muita sisäisiä velkoja tai muita korottomia lyhytaikaisia velkoja on tarpeen oikaista, jos jompaankumpaan on kirjattu ennakko-osingon kirjausmenettelyn mukainen erä. Oikaisu tapahtuu siirtämällä kyseinen velka takaisin voittovaroihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 82.)

3 PANKKITOIMINTA

Rahoitusjärjestelmien osatekijöinä ovat keskuspankki, kansalliset rahoitusmarkkinat ja erilaiset rahoituslaitokset, kuten perinteiset pankit. Pankkitoiminta jaetaan usein kahteen lohkoon, vähittäispankkitoimintaan ja tukkupankkitoimintaan, vaikka nykyisin näiden välillä ei juuri ole eroja. Vähittäispankkitoiminnassa pyritään kooltaan suhteellisen pienten yritysten ja kotitalouksien säästämisen, sijoitus-, luotto- ja maksupalvelutarpeiden tyydyttämiseen. Tyypillistä tukkupankkitoimintaa taas on laajamittainen kaupankäynti sekä kotimaisilla että ulkomaisilla raha- ja arvopaperimarkkinoilla. Esimerkiksi pankkien väliset lyhytaikaisten rahoitusvaateiden markkinat sekä kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta kotimaisille yrityksille hankittava rahoitus kuuluu tukkupankkitoimintaan. Myös mm. arvopaperikauppaan ja yrityskauppojen rahoitukseen liittyvä toiminta on tukkupankkitoimintaa. (Kontkanen 2010, 10-11.)

Suomessa ja muualla EU:ssa on otettu käyttöön periaate yleis- eli universaalipankkitoiminta. Tällä tarkoitetaan pankkien oikeutta toimia kaikilla perinteisen pankkitoiminnan aloilla mukaan lukien arvopaperitoiminta. Pankki-käsitteen sisältö onkin muuttunut perinteisestä pankista laajan tuotevalikoiman finanssialan yritykseksi. Tästäkin huolimatta pankkien toiminnassa on havaittavissa kolme keskeistä päätehtävää: rahoituksen välitys, maksuliike ja riskien hallintaan liittyvät palvelut. (Kontkanen 2010, 12.)

3.1 Pankkien päätehtävät

Pankkitoiminnan ydin muodostuu rahoituksen välityksestä. Sitä tarjotaan kansantalouden eri talousyksiköille, kuten kotitalouksille ja yrityksille. Kotitaloudet tarvitsevat rahoitusta esimerkiksi asunnon hankintaan ja yritykset puolestaan liiketoiminnan kannalta tärkeisiin investointeihin ja hankintoihin. Eri sijoitus- ja rahoitustarpeiden samanaikainen tyydyttäminen onkin mahdollista vain rahoitusmarkkinoiden ja rahoitusjärjestelmän avulla. Myös oman pääoman ehtoinen sijoittaminen yrityksen osakkeisiin on osa rahoitusjärjestelmän toimintaa. (Kontkanen 2010, 12-13.)

Pankkien toiminta rahoitusmarkkinoilla perustuu markkinoiden epätäydellisyyteen, sillä rahoituksen tarjonta ja kysyntä eivät vastaa toisiaan sellaisenaan. Myös rahoitustarvitsijoista saatavilla oleva tieto voi olla epätäydellistä. Pankit kokoavat saamiaan talletuksia, eli säästöjä, suuremmiksi ja yleensä juoksuajaltaan talletuksia pidemmiksi lainoiksi. Pankkien yhteiskunnallinen tehtävä onkin tarjota likviditeettiä ja samalla ottaa riskejä muiden puolesta. (Kontkanen 2010, 13.)

Nykyaikaisen markkinatalouden toiminnalle tehokas ja luotettava maksuliikenne on välttämätön edellytys. Maksut on saatava välitetyksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Pankkien ylläpitämän maksujärjestelmän merkitys on korostunut suuresti tilisiirtojen vallatessa alaa yleisimpänä maksutapana. Maksujärjestelmän teknologinen taso onkin parantunut olennaisesti, kun paperitositteista ja shekeistä on siirrytty elektronisiin tiedonsiirtoyhteyksiin sekä pankki- että luottokortteihin. (Kontkanen 2010, 13.)

Kolmas perustehtävä, riskien hallintapalveluiden tuottaminen, kuului jo perinteisen pankin toimialueeseen. Tällä palvelulla tarkoitetaan esimerkiksi korko- ja valuuttariskeiltä suojautumista palvelevia tuotteita mutta myös riskien hajauttamista koskevia suunnittelupalveluita. Rahoituspalveluiden tarjonta on monipuolistunut merkittävästi teknisen kehityksen, varallisuuden lisääntymisen ja kansainvälistymisen myötä. Samalla myös perinteisten pankkien, muiden luottolaitosten sekä sijoituspalveluyritysten että vakuutuslaitosten väliset rajat ovat hämärtyneet. Nykyään nämä kaikki yritykset toimivatkin hyvin pitkälti samalla toimialalla. (Kontkanen 2010, 13.)

Oleennaista viime vuosikymmenien kehitykselle on ollut yksityisasiakkaiden pankkipalveluiden käytön nopea kasvu. Samalla ne ovat myös muuttuneet osaksi jokapäiväistä taloudenpitoa. Myös yritysten pankkipalveluiden käyttö on kasvanut ja monipuolistunut. Viime vuosien suurin muutos on kuitenkin ollut se, että luottoa on pyritty ottamaan suoraan markkinoilta, mikä taas vie sijaa pankkien myöntämiltä luotoilta. Hyvä esimerkki tästä on se, että suuryritykset pyrkivät optimoimaan rahoituspalveluidensa käyttöä konsernin sisäisten rahoitusyksiköiden kautta. Suuryritysten hyvä luottokelpoisuus antaakin hyvät mahdollisuudet kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden suoraan hyödyntämiseen. Myös pk-yritysten rahoitustoiminnassa on havaittavissa suoran markkinarahoituksen kasvava merkitys. (Kontkanen 2010, 13.)

3.2 Pankkitoiminnan sääntely

Pankkien toimintaa säädellään laeilla ja viranomaisten määräyksillä. Tällä sääntelyllä pyritään turvaamaan sijoittajien ja etenkin tallettajien saamia. Pankkitoiminnan sääntely perustuu pääasiassa lakiin luottolaitosten toiminnasta, mikä säädettiin vuonna 1993 ja uudistettiin 2007. Tämä laki koskee kaikkea sellaista liiketoimintaa, missä otetaan vastaan takaisinmaksettavia varoja ja tarjotaan omaan lukuun luottoja tai muuta rahoitusta, harjoitetaan yleistä maksujenvälitystä tai lasketaan liikkeeseen sähköistä rahaa. (Kontkanen 2010, 26.)

Luottolaitoslain lisäksi talletuspankkien toimintaa säädellään laissa osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista, laissa osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja säästöpankkilaissa. Näihin edellä mainittuihin lakeihin sisältyy säännöksiä esim. pankin perustamisesta, hallinnosta ja toiminnan lopettamisesta. Pankkien toimintaa ohjaavat myös yleiset elinkeinotoimintaa koskevat lait sekä arvopaperimarkkinalainsäädäntö. (Kontkanen 2010, 26.)

4 PANKIN TILINPÄÄTÖS

Kuten muillakin yrityksillä, myös pankkien tilinpäätöstiedoilla on tärkeä merkitys niin itse yritykselle kuin sen sidosryhmillekin. Tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja osavuosikatsauksien sisältämä informaatio on tärkeässä asemassa, kun tallettajat ja sijoittajat sekä muut sidosryhmät arvioivat pankin taloudellista tilannetta. Tilinpäätösinformaation tulee olla luotettavaa ja vertailukelpoista, jotta ulkopuolinen toimija voi arvioida esimerkiksi pankin toimintaan liittyviä riskejä. (Kontkanen 2010, 76.)

Myös pankin tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen. Luottolaitosten tilinpäätökset laaditaan luottolaitostoiminnasta annetun lain, kirjanpitolain ja valtionvarainministeriön antamien asetusten mukaisesti. Valvontaviranomainen antaa yksityiskohtaiset määräykset luottolaitosten ja sijoituspalveluita tarjoavien yritysten tilinpäätöksistä. (Kontkanen 2010, 76.)

Pankin tilinpäätöksen liitetiedoissa annetaan tietoja mm. tilinpäätöksen laadinnasta, taseen vastaavista ja vastattavista, tuloslaskelmasta sekä käypään arvoon arvostamisesta. Uusien vakavaraisuussäännösten myötä liitetiedoissa on annettava tietoja pankin vakavaraisuuteen liittyvistä seikoista. Toimintakertomuksessa taas annetaan tietoja pankin toiminnan kehittymiseen liittyvistä seikoista. Toimintakertomuksen tulee selventää ja täydentää tilinpäätöksessä annettuja tietoja, eikä se saa olla ristiriidassa muuhun tilinpäätökseen nähden. (Kontkanen 2010, 76.)

Tulos- ja taselaskelmassa annetut luvut kuvaavat pankin toiminnan laajuutta ja sen tuloksellisuutta. Myös edellisvuoden vastaavat luvut on esitettävä tulos- ja taselaskelmassa vertailun mahdollistamiseksi. Pörssinoteerattujen pankkien on julkaistava konsernitasoinen tilinpäätös vähintään neljä kertaa vuodessa ja vähintään kaksi kertaa niin, että myös konsernin tytäryritykset tekevät tilinpäätöksen. Suurimmat pankki-konsernit erittelevät toimintansa tuloksen myös liiketoiminta-alueittain. Muut pankit laativat tilinpäätöksensä kansallisen lainsäädännön perusteella, jota on kuitenkin pyritty yhtenäistämään kansainvälisten tilinpäätösstandardien kanssa. Niinpä esimerkiksi molemmissa käytännöissä kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusinstrumentit arvostetaan käypään arvoon. (Kontkanen 2010, 76-77.)

4.1 Luottolaitoksen tuloslaskelma ja sen erät

Luottolaitoksen tuloslaskelma (Liite 1) eroaa melkoisesti perinteisestä, kululajikohtaisesta tuloslaskelmasta. Tämä ero selittyy toiminnan eroavaisuuksilla. Kun tuloslaskelman ensimmäinen erä on perinteisesti ollut ”Liikevaihto”, alkaa luottolaitoksen tuloslaskelma ”Korkotuotot” -nimisellä erällä. Muuta huomionarvoista on se, että luottolaitoksen tuloslaskelmasta puuttuvat myös sellaiset erät, kuten ”Varaston muutos” sekä ”Materiaalit ja palvelut”. Tämän lisäksi luottolaitoksen tuloslaskelmassa esiintyy sellaisia epätavallisia erä, kuin ”Leasingtoiminnan nettotuotot”, ”Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot”, ”Suojauslaskennan nettotulos” ja ”Sijoituskiinteistöjen nettotuotot”. Luottolaitoksen tuloslaskelmakaava noudattaa Valtionvarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antamaa asetusta.

Korkotuottoihin kuuluvat taseen Vastaavaa -puolen eristä saatavat korkotuotot. Lisäksi erään kirjataan myös esimerkiksi osamaksusopimusten, laskusaatavien ja ostolaskujen rahoituksista saadut erät, jotka sisältyvät sisäisen koron laskentaan. Leasingtoiminnan nettotuottoihin merkitään leasingsopimuksista saadut vuokratuotot, joista on ensiksi vähennetty suunnitelman mukaiset poistot. Myös leasingkohteista kirjatut arvonalentumistappiot sekä leasingomaisuuden luovutusvoitot että -tappiot kirjataan tähän erään. Korkokuluja ovat kaikki vieraan pääoman eristä maksettavat korkokulut. Edellisiin ei kuitenkaan lueta laskennallisia verovelkoja. (Finanssivalvonta 2007.)

Osakkeista ja rahasto-osuuksista saadut osinkotuotot kirjataan ”Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista” -erään. Lisäksi erään kirjataan myös yhteisön voitonjakokelpoisista varoista maksetut tuotot. Osinkotuotot kirjataan silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt. Kaikki sellaiset tuotot, mitkä saadaan erillisen palvelun tai toimenpiteen tekemisestä, ovat palkkiotuottoja. Esimerkkejä palkkiotuotoista ovat muun muassa käteismaksu- ja tilisiirtopalkkiot sekä omaisuudenhoitopalkkiot. Palkkiotuotto määräytyy saadun vastikkeen käyvän arvon perusteella. (Finanssivalvonta 2007.)

Palkkiokulut muodostuvat sellaisista toiselle maksetuista palkkioista, jotka on aiemmin peritty asiakkaalta ja jo kirjattu palkkiotuottoihin. Maksetut toimitusmaksut ja rahahuollon kulut lasketaan myös palkkiokuluihin. Muita esimerkkejä palkkiokuluista ovat arvopaperipörssien ja optioyhteisöjen perimät maksut, mikäli ne on aiemmin peritty asiakkaalta. Arvopaperikaupan nettotuottoja ovat kaupankäyntitarkoituksella pidettyjen rahoitusinstrumenttien myyntivoitot ja -tappiot. Valuuttatoiminnan nettotuottoja taas ovat valuutanvaihdosta sekä varojen että velkojen euroiksi muuttamisesta syntyneiden kurssierojen nettotulos. (Finanssivalvonta 2007.)

Kaikki myytäviksi rahoitusvaroiksi luokiteltujen tase-erien tuloslaskelmaan kirjattavat erät merkitään ”Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot” -erään edellisistä syntyneitä korkoja ja osinkoja lukuun ottamatta. Myös myytävissä olevien rahoitusvarojen myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tähän erään. Suojauslaskennan nettotuottoihin taas merkitään vain käyvän arvon suojaukseen määriteltyjen suojauskohteiden ja –instrumenttien käypien arvojen muutokset. Sijoituskiinteistöistä saadut tuotot ja aiheutuneet kulut, kuten myös myyntivoitot ja -tappiot kirjataan sijoituslaskennan nettotuottoihin. Myös arvonalentumistappiot ja suunnitelman mukaiset poistot kirjataan tähän erään. Liiketoiminnan muita tuottoja ovat lähinnä omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta saatavat vuokratuotot ja samankaltaisen omaisuuden myyntivoitot. Joissain tapauksissa erään voidaan kirjata myös mm. fuusiovoittoja ja vakuutusyhtiöiden maksamia korvauksia, jotka eivät kuitenkaan kohdistu sijoituskiinteistöihin tai myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. (Finanssivalvonta 2007.)

Hallintokuluja ovat henkilöstökulut ja muut hallintokulut. Henkilöstökulut jaetaan palkkoihin ja palkkioihin sekä henkilöstösivukuluihin. Palkkoja ja palkkioita ovat tilikauden aikana suoritettavat ennakonpidätyksen alaiset palkat ja lomapalkat sekä -korvaukset. Henkilöstökulut jakautuvat eläkekuluihin ja muihin henkilöstösivukuluihin, joista ensimmäiseen luetaan kaikki eläkkeet sekä pakolliset että vapaaehtoiset työeläke- ja lisäeläkevakuutusmaksut. Muita henkilöstökuluja ovat sosiaaliturva- ym. vakuutusmaksut. Kaikki vapaaehtoiset henkilökuntaa tai luottamusmiehiä koskevat vakuutusmaksut kirjataan myös muihin henkilöstökuluihin. (Finanssivalvonta 2007.)

Muita hallintokuluja ovat esimerkiksi henkilöstön ravinto-, terveydenhuolto-, koulutus- ja matkakulut kuten myös toimisto-, tietoliikenne-, markkinointi- ym. sellaiset kulut, jotka eivät ole henkilöstökuluja. Poistoihin ja arvonalentumisiin aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä merkitään kaikki aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä tehtävät poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöjä lukuun ottamatta. Poistojen perustana olevat suunnitelmat liitetään tase-erittelyihin. Omaan käyttöön tarkoitettuun kiinteistöomaisuudesta aiheutuneet vuokra- ja muut kulut, kuten hoitokulut, kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. Myös kiinteistön luovutuksesta aiheutuneet myyntitappiot, laite- ja esinevuokrat sekä muut sellaiset kulut, joita ei voi merkitä muihin eriin, kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. Saamisista ja taseen ulkopuolisista sitoumuksista aiheutuneet arvonalentumistappiot kirjataan ”Arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista” -erään. Myös arvonalentumistappioiden peruutukset tulee kirjata tähän erään. Saamistodistusten ja muiden eräpäivään asti pidettävien muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot merkitään muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappioihin. Myös tytäryritysten ja omistusyhteisyriyten osakkeista ja osuuksista aiheutuneet arvonalentumistappiot kirjataan tähän samaiseen erään. (Finanssivalvonta 2007.)

Verotettavaan tulokseen vaikuttavan kumulatiivisen poistoeron muutos kirjataan tilinpäätössiirtoihin, kuten myös verotuksessa vähennyskelpoisten vapaaehtoisten varauksien muutos. Tuloveroihin kirjatut maksuperusteiset verot jaksetaan tilikaudelle suoritusperusteen mukaisesti, jolloin tilikaudelle kuulumaton vero-osuus tulee merkitä erilleen tilikauden veroista. Kaikki kertaluontoiset tuotot ja kulut, jotka ovat aiheutuneet luottolaitosten varsinaisen liiketoiminnasta poikkeavista tapahtumista, kirjataan ”Muut kuin varsinaisen liiketoiminnan tuotot ja kulut” -erään. (Finanssivalvonta 2007.)

Pankki X:n tuloslaskelman (liitteet 7, 8 & 9) suurimpia eräitä ovat luonnollisesti korkotuotot ja -kulut. Myös palkkiotuotot ovat merkittävässä asemassa ja niiden merkitys pankin tulokselle onkin kasvanut entisestään tarkastelujakson aikana. Kuluista suurin tuloslaskelman erä ovat hallintokulut, mikä on ymmärrettävää. Hallintokuluista henkilöstökulut ovat olleet muita hallintokuluja suurempia. Joidenkin erien kohdalla niiden merkitys tuloslaskelmassa on vaihdellut suuresti tarkastelujakson aikana. Tällaisia eräitä ovat muu muassa myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot ja tilinpäätössiirrot.

4.2 Luottolaitoksen tase

Kuten tuloslaskelman kaava, myös luottolaitoksen taseen kaava eroaa perinteisen taseen kaavasta (Liite 2). Ensiksikin taseen Vastaavaa -puolen ensimmäisenä eränä ovat ”Käteiset varat”, erä jota perinteisessä taseessa ei esiinny. Samalla kyseinen erä korvaa perinteisen taseen ”Rahat ja pankkisaamiset” -erän. Lisäksi luottolaitoksen taseessa on perinteisestä taseesta poikkeavia eriä, kuten ”Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset”. Eroja löytyy myös muun muassa siinä, että luottolaitoksen taseessa sekä saamiset että osakkeet ja osuudet on perinteisestä taseesta poiketen esitetty ennen pysyviä vastaavia.

Vastattavaa -puolen suurin ero on siinä, että luottolaitoksen esittävät vieraan pääoman ennen omaa pääomaa. Myös Vastattavaa -puolella esiintyy perinteisestä poikkeavia eriä, kuten ”Johdannaisopimukset”. Lisäksi luottolaitoksilla on taseen ulkopuolisia sitoumuksia, jotka kuitenkin esitetään taseen yhteydessä. Yksi esimerkki näistä on asiakkaan puolesta annetut sitoumukset, kuten takaukset ja pantit.

4.2.1 Luottolaitoksen taseen Vastaavaa -puolen erät

Käteisiä varoja ovat nimensä mukaisesti kaikki setelit ja kolikot valuutasta riippumatta. Suomen Pankilta olevat, vaadittaessa maksettavat saamiset, katsotaan myös kuuluvan käteisiin varoihin, kunhan ne vain ovat helposti saajan käytettävissä. Kaikki keskuspankkien jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit kirjataan ”Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset” -erään. Nämä saamistodistukset luokitellaan arvostusta varten eräpäivään asti pidettäviin, myytävissä oleviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin. Kaikki muut saamiset kuuluvat saamisiin luottolaitoksilta, paitsi muut kuin vaadittaessa maksettavat saamiset ja luottolaitosten liikkeeseen laskemat jälkimarkkinakelpoiset saatavat. Muille kuin keskuspankeille sekä muille luottolaitoksille annetut luotot ja saamiset merkitään saamisiin yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Leasingopimuksen perusteella vuokralle annetun omaisuuden poistamaton hankintameno ja ennakkomaksut luetaan ”Leasingkohteet” -erään. (Finanssivalvonta 2007.)

Saamistodistuksia ovat jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit ja ne voidaan arvostusta varten luokitella kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin, myytävissä oleviin tai eräpäivään asti pidettäviin saamistodistuksiin. Osakkeisiin ja osuuksiin kirjataan kaikki osakkeet ja osuudet, jotka tuottavat oikeuden yhteisön omaan pääomaan. Tämä ei kuitenkaan koske itselleen takaisin hankittuja oman pääoman ehtoisia eriä, eikä niitä siis kirjata tähän erään. Osakkeet ja osuudet voidaan luokitella kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin ha myytävissä oleviin osakkeisiin ja osuuksiin. Kirjanpitolain 1 luvun 7 §:ssä mainitut omistusyhteisyritysten osakkeet ja osuudet kirjataan ”Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksistä” -nimiseen erään. Tämä koskee kaikkia paitsi kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia. Omistusyhteisyrityksille annetut pääomalainat ja muut vakuudettomat saamiset, joiden takaisinmaksu ei ole suunniteltua, kirjataan myös tähän erään. Kirjanpitolain 1 luvun 6 §:n mukaiset tytäryritysten osakkeet ja osuudet merkitään osakkeisiin ja osuuksiin samaan konserniin kuuluvista yrityksistä. Kuten omistusyhteisyritysten kohdalla, myös tytäryrityksille annetut pääomalainat ja vakuudettomat saamiset kirjataan tähän erään. Emoyrityksen tilinpäätöksessä tytäryrityksen osakkeet ja osuudet merkitään tähän erään, vaikka niitä ei yhdistellä konsernitilinpäätöksessä. (Finanssivalvonta 2007.)

Johdannaissopimukseen merkitään samaisista sopimuksista maksetut palkkiot ja taaseen Vastaavaa -puolella esitetyt johdannaisten positiiviset käyvät arvot. Johdannaissopimuksista aiheutuneet korkovelat ja -saamiset sen sijaan kirjataan siirtosaamiin ja -velkoihin. Aineettomaan omaisuuteen luuluvat vastikkeelliset oikeudet ja varat luetaan aineettomiin hyödykkeisiin. Näitä oikeuksia ja varoja ovat esimerkiksi toimiluvat, patentit, lisenssit ja tavaramerkit. Myös oman kehitystyön perusteella aikaansaatuja aineettomia hyödykkeitä, kuten atk-ohjelmia, voidaan merkitä aineettomiin hyödykkeisiin erityistä varovaisuutta noudattaen. Yrityksen tutkimus- ja perustamismenot kirjataan kuluksi. Aineettomat hyödykkeet tulee arvostaa hankintamenoon. Aineellisia hyödykkeitä on kolmea eri luokkaa: ”Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet”, ”Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet” sekä ”Muut aineelliset hyödykkeet”. Rakentamattomat maa- ja vesialueet sekä rakennukset ja kiinteistöjen vuokraoikeudet ovat kiinteistöomaisuutta. Muita aineellisia hyödykkeitä ovat esim. atk-laitteistot, toimistokoneet, ajoneuvot sekä kiinteistöjen hoitoon tarkoitetut koneet ja laitteet. (Finanssivalvonta 2007.)

Merkityistä osakkeista, sijoitusosuuksista ja kantarahasto-osuuksista maksamatta olevat määrät kirjataan ”Osakeantisaamiset/sijoitusosuusantisaamiset/ kantarahastoantisaamiset” -erään. Kirjaus poistuu, kun se on maksettu tai merkintä on mitätöity. Maksujen välityksestä syntyneet, vaadittaessa maksettavat saamiset, merkitään muihin varoihin. Tähän erään merkitään myös kaikki sellaiset saamiset, joille ei ole muuta sopivaa erää. Siirtosaamisiin ja maksettuihin ennakkoihin kirjataan saamatta olevat korot oikaistuina tai suoriteperusteisiksi täydennettyinä, kuten myös maksetut korkoym. menoennakot. Tilikauden aikana suoritettut mutta vasta seuraaviin tilikausiin kohdistuvat menot kirjataan tähän erään. Sama pätee myös sellaisia tuloja, jotka eivät eräänny ennen tilikauden päättymistä. Laskennallisia verosaamisia ovat jakso-tuseroista ja muista väliaikaisista eroista johtuvat verosaamiset. (Finanssivalvonta 2007.)

Pankki X:n taseen (Liitteet 7, 8 & 9) Vastaavaa -puolen ylivoimaisesti suurin erä ovat saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä, jotka muodostavat lähes 80 % taseen loppusummasta. Muita eriä, joilla on edes hieman merkitystä, ovat saamiset luottolaitoksilta. Kuten tuloslaskelman kohdalla, myös taseen Vastaavaa -puolella joidenkin erien vaikutus taseen loppusummaan on vaihdellut tarkastelujakson aikana. Näitä eriä ovat mm. osakkeet ja osuudet, joiden merkitys on kasvanut sekä saamistodistukset, joille taas on käynyt päin vastaisesti.

4.2.2 Luottolaitoksen taseen Vastattavaa -puolen erät

Luottolaitoksilta ja keskuspankeilta saadut velat kirjataan velkoihin luottolaitoksilta. Muilta saadut velat kirjataan velkoihin yleisölle ja julkisyhteisöille. Talletuksia ovat kaikki sellaiset rahoitusvarat, jotka tullaan maksamaan takaisin. Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskema joukkovelkakirjalaina, sijoitustodistus yms. jälkimarkkinakelpoinen sitoumus esitetään ”Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat” -erässä. Joukkovelkakirjalainoissa esitetään liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjat, kun taas sijoitustodistukset ja muut kuin joukkoluonteiset velkasitoumukset kirjataan ”Muut” -erään. (Finanssivalvonta 2007.)

”Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat” -erällä tarkoitetaan luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemaa joukkovelkakirjaa, sijoitustodistusta yms. jälkimarkkinakelpoista sitoumusta. Luottolaitoksen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat luetaan ”Joukkovelkakirjalainat” -erään. Sijoitustodistukset ja niihin verrattavat muut kuin joukkoluonteiset velkasitoumukset kirjataan ”Muut” -erään. Johdannaissopimuksiin ja muihin kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin velkoihin kirjataan johdannaissopimuksista perityt preemiomaksut sekä Vastattavaa -puolella esitettävät johdannaisten negatiiviset käyvät arvot. Johdannaissopimuksiin liittyvät korkosaamiset ja -velat kuitenkin merkitään siirtosaamisiin ja -velkoihin. (Finanssivalvonta 2007.)

”Muut velat” jaetaan muihin velkoihin ja pakollisiin varauksiin. Pakollisiin varauksiin kirjataan sellaiset menot, jonka toteutumisajankohtaa ei tiedetä, mutta joka kohdistuu päätyneeseen tai sitä aikaisempaan tilikauteen. Lisäksi sen toteutuminen on todennäköistä. Pakollinen varaus voi myös perustua lakiin tai sitoumukseen. Muita velkoja ovat maksujen välityksestä syntyneet velat, kuten arvonlisävelka ja ostovelat. Siirtovelkoihin ja saatuihin ennakkoihin kuuluvat vielä maksamatta olevat korot ja muut kulut oikaistuin tai suoriteperusteisiksi täydennettyinä. Tähän erään kuuluvat myös saadut korko- ja muut ennakot. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla luottolaitoksen veloilla, merkitään samannimiseen tase-erään. Jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista johtuvat verovelat kirjataan laskennallisiin verovelkoihin. Tarkemmin laskennallisia verovelkoja käsittelee Kirjanpitolautakunnan yleisohje 12.9.2006. Tilinpäätössiirtojen kertymiä ovat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset. Näistä ensiksi mainittuun merkitään tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus ja jälkimmäiseen taas verolainsäädännön sallimat tilinpäätössiirrot. (Finanssivalvonta 2007.)

Maksettu osake-, osuus- tai peruspääoma maksetaan, yritysmuodosta riippuen, tase-erään ”Osakepääoma/osuuspääoma/peruspääoma”. Mikäli osakepääoma ei kokonaisuudessaan ole merkitty kaupparekisteriin, ilmoitetaan merkitsemätön osuus tämän erän alaeränä. Uusien osakkeiden merkintähinta kirjataan yleensä osakepääoman korotukseksi mutta se voidaan kirjata myös sijoitetun vapaan pääoman rahastoon. Ellei toisin ole sovittu tai kirjanpitolaki ei muuta määrää, yhtiön hallusta luovutetusta omasta osakkeesta saatava merkintähinta kirjataan sijoitetun vapaan pääoman rahastoon. (Finanssivalvonta 2007.)

”Sijoitusosuuspääoma/kantarahasto/lisäpääoma” -erään kirjataan osuuskuntalain 12 luvun 1 §:ssä tarkoitettu sijoituspääoma tai säästöpankkilain 13 §:ssä tarkoitama kantarahasto tai hypoteekkiyhdistyslaissa tarkoitettu lisäpääoma. Samoin kuin osakepääoman kohdalla, myös sijoitusosuuspääoman ja kantarahaston kaupparekisteriin merkitsemätön osuus esitetään omana alaeränään. Ylikurssirahastoon kirjataan vanhan osakeyhtiölain mukaan ko. rahastoon siirretyt erät. Arvonkorotusrahastoon taas kirjataan aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien maa- tai vesialueiden sekä kiinteistöyhtiöiden osakkeiden arvossa tapahtuneet arvonkorotukset. (Finanssivalvonta 2007.)

Osakeyhtiömuotoisissa luottolaitoksissa vararahastoon kirjataan vanhan osakeyhtiölain 2 luvun 3 §:n mukaiset suoritukset. Eri yhtiömuotoisilla pankeilla on omat sääntönsä vararahastoon kirjattavista eristä. Esimerkiksi osuuspankkien kohdalla vararahastoon kirjattavista määristä säädetään osuuspankkilain 19 §:ssä. Luottolaitoslain 152 §:ssä on säädetty käyvän arvon rahastoon merkittävät erät. Käyvän arvon rahastoon voidaan kirjata myös muun muassa myytävissä olevien rahoitusvarojen käypien arvojen muutokset. Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot kirjataan samannimiseen tase-erään. (Finanssivalvonta 2007.)

Vapaita rahastoja ovat sijoitetun vapaan pääoman rahasto ja muut rahastot. Ensiksi mainittuun rahastoon merkitään se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota ei päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan ja jota ei kirjanpitolain mukaan merkitä vieraaseen pääomaan. Myös osakepääoman mahdollinen alennus voidaan merkitä tähän erään, jos sitä ei käytetä tappioiden kattamiseen tai varojen jakoon. Muut rahastot käsittävät sellaiset erät, jotka ovat yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuvia ja ne on muodostettu aikaisempien tilikausien tuloksista. Edellisten tilikausien voitto kertoo sen positiivisen tuloksen aikaisemmilta tilikausilta, jota ei ole jaettu voitonjakona tai siirretty muihin rahastoihin. Tuloslaskelman ilmoittama tulos merkitään tilikauden voitoksi tai tappioksi, riippuen siitä, onko tulos positiivinen vai negatiivinen. (Finanssivalvonta 2007.)

Taseen Vastattavaa -puolelta merkittävimmät erät Pankki X:lle ovat vieraan pääoman velat yleisölle ja julkisyhteisöille sekä oman pääoman osuuspääoma ja edellisten tilikausien voitto. Huomion arvoista on se, että vieras pääoma on lähes kymmenkertainen omaan pääomaan verrattuna, mikä on selitettävissä yksinomaan talletusten volyymilla.

4.2.3 Taseen ulkopuolisten sitoumuksien erät

”Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset” -erä jakautuu takauksiin ja pantteihin sekä muut -kohtaan. Näistä ensimmäiseen kirjataan toisen velan vakuudeksi annetut takaukset, pantit ja kiinnitykset. Sitoumukset merkitään sen määräisenä, jota kyseinen sitoumus enintään vastaa. Takauksiksi rinnastetaan myös esimerkiksi urakka-, toimitus- ja vientisitoumukset. ”Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset” jaetaan kahteen eri erään. Ensimmäiseen, eli arvopapereiden takaisinostosopimukseen kirjataan sellaiset arvopapereiden myyntisopimukset, joihin liittyy ostajalle asetettu optio myydä arvopaperit takasin luottolaitokselle. Toiseen, ”Muut” erään, merkitään talletusentekosopimukset, osittain maksettujen arvopapereiden maksamaton määrä, merkintäsitoumukset, sitovat lisäluottojärjestelyt ja luottolupaukset sekä käyttämättömät luottolimiitit että muut sellaiset taseen ulkopuoliset sitoumukset. Ne merkitään sen suuruisina, mitä niiden perusteella voidaan enintään joutua maksamaan. (Finanssivalvonta 2007.)

5 PANKKITOIMINNAN TUNNUSLUVUT

Tunnuslukujen avulla kuvataan yrityksen taloudellista tilannetta ja sen toimintaedellytyksiä. Niiden avulla voidaan tehdä vertailuja yritysten välillä ja sekä löytämään että esittämään eri kehitysmahdollisuuksia tulevaisuutta varten. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196.)

Tunnusluvut kuvaavat luotto- ja rahoituslaitosten toimintaa määrämuotoisten laskentakaavojen avulla. Pankkien toiminnan kehitystä on helpompi seurata tunnuslukujen avulla kuin tarkastelemalla euromääräisiä tulos- ja tase-laskelmalukuja. Tunnuslukujen avulla voidaan tehdä vertailuja sekä kotimaisten että ulkomaisten pankkien kanssa. Pankkien tunnusluvut lasketaan suoraan virallisista tilinpäätöksistä. (Kontkanen 2010, 80.)

Nymanin (2010) mukaan pankit eivät ilmoita maksuvalmiuden tunnuslukuja vuosikertomuksissaan, joten maksuvalmiutta ei tarkastella siten, kuin sitä yleensä tarkastellaan yrityksen taloudellisen tilan selvittämiseksi. Pankki X:n vuosikertomuksissa pankki on kuitenkin esittänyt myös jokaisen tilikauden omavaraisuusasteen, mutta koska vastaavia lukuja ei ollut mahdollista saada pankkiryhmäkohtaisia lukuja, olen jättänyt kyseisen tunnusluvun analyysin ulkopuolelle. Toinen käytettävissä ollut tunnusluku oli taseen kasvuprosentti, mutta olen jättänyt myös sen tunnuslukuanalyysin ulkopuolelle, koska täysin vastaava asia on esitetty trendianalyysin yhteydessä. Seuraavassa on esitetty luottolaitosten analysoinnissa käytettävät yleisimmät tunnusluvut.

Kohdeyrityksen osalta tunnusluvut on saatu pankin vuosien 2005–2010 vuosikertomuksista. Vertailuyrityksen tunnusluvut sen sijaa on saatu vertailuyrityksen omista, vastaavien vuosien vuosikertomuksista. Kaikki pankkiryhmän tunnusluvut on saatu Finanssivalvonnan ja Finanssialan keskusliiton kotisivuilta, paitsi ROE- ja ROA -tunnusluvut, jotka olen saanut Pankki X:n toimitusjohtajalta sähköpostitse. Kohdeyrityksen, vertailuyrityksen ja pankkiryhmän tunnusluvut on esitetty liitteessä 3.

5.1 Kannattavuus

ROE (Return on equity eli oman pääoman tuotto)

ROE = Liikevoitto tai tappio - tuloverot / Oma pääoma ja vähemmistöosuus + tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keksiarvo)

ROE saadaan suhteuttamalla tilikauden tulos omaan pääomaan. Tunnusluku kertoo sen, paljonko pankki pystyy hankkimaan tuottoa omalle pääomalle. Tunnuslukua käytetään yleisesti varsinkin pörssinoteerattujen pankkien vertailussa. Yli 10 % ROE:n ylittäviä pankkeja pidetään yleisesti kannattavina ja yli 15 % ROE:n ylittäviä pankkeja pidetään erittäin hyvinä. (Kontkanen 2010, 80-81.)

Pankki X:n kohdalla ROE -tunnusluku ei vielä vuonna 2005 ylittänyt edellä mainittua 10 %:n rajaa mutta jo seuraavana vuonna se nousi 10,6 %:iin. Myös vielä vuonna 2007 tapahtui pientä kasvua, sillä ROE nousi 11 %:iin. Vuonna 2008 alkoi näkyä merkkejä muutoksesta, sillä tunnusluku laski edellisvuodesta 10 %:iin, mitä voidaan pitää vielä hyvänä arvona. Seuraava vuosi 2009 oli huonompi, sillä ROE lähes puolittui yhdessä vuodessa. Tämä ei kuitenkaan ollut poikkeuksellista, sillä vuoden 2008 lama vaikutti yleisesti hyvin negatiivisesti yritysten tuloksiin. Vuonna 2010 ROE nousi hieman kohdeyrityksen tuloksen oltua edellisvuotta parempi. Vuonna 2010 ROE sai arvon 6,5 %, mikä on kuitenkin reilusti alle hyvän tason, kuten myös alle perusvuoden tason.

Pankki Y:hyn verrattuna ROE -arvot olivat perusvuotena lähes samat. Seuraavina vuosina Pankki X pärjasi ROE:n perusteella huomattavasti vertailuyritystään paremmin, joka pääsi yli kymmenen prosentin arvon vain vuonna 2007. Vertailuyrityksen vuoden 2009 tilikauden tulos oli juuri ja juuri positiivinen, minkä johdosta saman vuoden ROE -arvo putosi nolnaan. Vaikka tunnusluku nousi viimeisenä vuotena, oli vertailuyrityksen ROE -prosentti tarkastelujakson lopussa huomattavasti perusvuottaan ja kohdeyritystä alemmalla tasolla.

Jos Pankki X:n ROE:ta verrataan saman pankkiliiton keskimääräiseen ROE -arvoon, huomataan sen suoriutuneen lähes poikkeuksetta koko pankkiryhmää paremmin. Ainoastaan vuonna 2009 ROE -prosentti jää pankkiryhmän keskiarvon alapuolelle, mutta ei silloinkaan merkittävästi. Huomionarvoista on myös se, että siinä missä saman pankkiryhmän pankkien keskimääräinen ROE -arvo laskee vuodentakaisesta vuonna 2010, onnistui Pankki X nostamaan omaa tunnuslukuaan.

ROA (Return on assets eli koko pääoman tuotto)

$$\text{ROA} = \frac{\text{Liikevoitto tai tappio} - \text{tuloverot}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$$

ROA saadaan suhteuttamalla tilikauden tulos taseen kanssa. Tunnusluku kertoo pankin kannattavuudesta eli sen, kuinka paljon tuottoa pankki on pystynyt hankkimaan käytössään olevilla tasevaroilla. Mikäli pankki saa ROA -tunnusluvulleen suuremman arvon kuin 1, voidaan sitä pitää yleisesti kannattavana. (Kontkanen 2010, 81.)

ROA:n käyttäytymisessä on nähtävissä täysin ROE:n kaltaisia merkkejä. Tarkastelujakson ensimmäisenä vuotena ROA oli vielä alle hyvän tason mutta nousi heti seuraavana vuotena sen paremmalle puolelle (1,1). Vuosi 2007 oli myös ROA:n suhteen paras vuosi, sillä se sai arvon 1,2. Tunnusluku säilyi samalla tasolla myös vuonna 2008. Vuosi 2009 puolitti ROA -tunnusluvun, aivan kuten kävi myös ROE:n kohdalla. Vuonna 2010 ROA nousi hieman mutta oli ROE:n tavoin reilusti alle yleisesti hyvänä pidetyn tason. Kuten huomataan vuoden 2005 ja 2010 ROA -tunnusluvut ovat täysin samat.

Pankki Y:n ROA -tunnusluvun trendi on ollut hyvin ROE:n kaltainen. Perusvuotena molempien pankkien arvot ovat olleet käytännössä samat, jonka jälkeen molempien kohdalla on tapahtunut kasvua, vaikkakin se on Pankki X:n kohdalla ollut nopeampaa. Yleisesti kannattavana pidetyn rajan yli vertailuyritys pääsi vain vuonna 2007 mutta vuosina 2006 ja 2008 se oli hyvin lähellä sitä. Vuonna 2009 kävi samoin kuten ROE:n kohdallakin: huono tulos pudotti tunnusluvun nolnaan. Vuonna 2010 se kohosi hieman mutta oli reilusti alle perusvuoden ja Pankin X arvojen. Saman pankkiryhmän pankkien kanssa kohdeyrityksen ROA -tunnusluku on käyttäytynyt tasaisemmin. Tästä esimerkkinä on se, että ero ei yhtenäkkään vuotena ole suurempi kuin 0,1 prosenttia. Pankkiryhmän keskiarvoa paremman ROA -arvon kohdeyritys sai vuosina 2008 ja 2010.

Liikevoitto/keskitase

Liikevoitto/keskitase = Tilikauden liikevoitto / Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Liikevoittoprosentti keskitaseesta kertoo operatiivisen toiminnan kannattavuudesta ja sen muutoksesta. Tämä tunnusluku on erittäin käyttökelpoinen myös pankkien keskinäisessä vertailussa. (Savolainen 2011.)

Liikevoitto/keskitase -tunnusluku kasvoi hyvällä vauhdilla aina vuoteen 2007 saakka, jolloin se sai arvon 1,6. Tämä kertoo, että vuosina 2006 ja 2007 liikevoitto on kasvanut keskitasetta nopeammin, mikä on hyvä merkki. Vuonna 2008 tunnusluku laski hieman. Vuoden 2009 huono taloudellinen tulos veti tunnusluvun arvon takaisin perusvuoden tasolle. Tarkastelujakson viimeisenä vuotena liikevoitto/keskitase sai arvon 1,0, mikä on hyvä lukema.

Vertailuyrityksen kohdalla liikevoitto/keskitase -tunnusluku on ollut perusvuotena sama kuin kohdeyritykselläkin. Tämän jälkeen tunnusluku on parantunut, vaikka ei yhtä hyvin kuin kohdeyrityksen kohdalla. Koska vuoden 2009 liikevoitto jäi käytännössä nolnaan, romahti myös tämä tunnusluku tuona kyseisenä vuotena nolnaan. Tarkastelujakson viimeisenä vuotena luku nousi hieman mutta oli reilusti alle Pankki X:n tason. Kaikkiin Pankkiliitto Z:n pankkeihin verrattuna Pankin X:n liikevoitto/keskitase -arvot ovat olleet lähes samalla tasolla koko pankkiryhmän keskiarvon kanssa. Eroa pankkiryhmän keskiarvoon oli enimmillään vuonna 2010, vain 0,2 prosenttiyksikköä.

5.2 Tehokkuus

C/I (Cost/Income ratio eli kulu/tuotto -suhde)

C/I = Hallintokulut + poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + liiketoiminnan muut kulut / Korkokate + tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + nettopalkkiotuotot + arvopaperikaupan ja valuuttakaupan nettotuotot + myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + sijoituskiinteistöjen nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuusosakkuusyritysten tuloksista (netto)

C/I saadaan jakamalla tilikauden aikana kertyneet kulut tilikauden tuotoilla. Tunnusluku kertoo pankin toiminnan tehokkuudesta ja siitä, kuinka paljon pankki on käyttänyt rahaa tulojen saamiseksi. Kulu/tuotto -tunnusluku on herkkä satunnaisille erille, kuten myyntivoitot tai poikkeuksellisen suuret volyymikasvut tietyillä sektoreilla. Niitä pankkeja, joilla kulu/tuotto -suhdetunnusluku on alle 0,5, voidaan pitää erittäin tehokkaina. (Kontkanen 2010, 81.)

C/I -tunnusluvun, eli kulu/tuotto -suhteen kohdalla kohdeyritys ei ole tarkastelujakson aikana alittanut kertaakaan hyvänä pidetyn 0,5 rajaa. Tarkastelujakson ensimmäisenä vuotena kulu/tuotto -suhde oli heikon. Seuraavina kolmena vuotena tunnusluku parani ja vuonna 2008 se saikin tarkastelujakson parhaimman arvonsa, 0,56. Vuonna 2009 tunnusluku heikkeni, tällä kertaa vuoden 2006 tasolle, mikä ei kuitenkaan ollut hälyttävän huono. Tarkastelujakson viimeisenä vuotena kulu/tuotto -suhde parani, vaikkei olennaisesti, mutta oli silti perusvuoden arvoa paremmalla tasolla.

Kulu/tuotto -suhteen kohdalla Pankki X on pärjännyt lähes poikkeuksetta vertailuyritystä paremmin. Perusvuoden arvoissa ei ole olennaista eroa, mutta sen jälkeen vertailuyritys ei ole kyennyt parantamaan kulu/tuotto -suhdettaan yhtä hyvin kuin Pankki X. Tehokasta sen toiminta ei ole ollut, sillä kyseinen tunnusluku saa parhaimmillaankin vain arvon 0,62. Vuoden 2009 huonon tuloksen seurauksena vertailuyrityksen kulut ja tuotot olivat käytännössä yhtä suuret, mikä on reilusti kohdeyritystä heikompi suoritus. Myös viimeisenä vuotena samainen tunnusluku on reilusti kohdeyrityksen vastaavaa arvoa heikompi.

Jos tunnuslukua verrataan saman pankkiryhmän keskiarvoon, voidaan huomata, että tarkastelujakson alkupuolella pankin X C/I -tunnusluku on ollut sitä heikommalla tasolla. Vuodesta 2008 eteenpäin kohdeyritys on sen sijaan pärjännyt tämän tunnusluvun osalta pankkiryhmän keskiarvoa paremmin. Vaikka erot eivät ole kovinkaan suuria, voidaan tätä pitää hyvänä suuntana.

5.3 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus

Vakavaraisuus = Omat varat yhteensä / Riskipainotetut saamiset + sijoitukset + taaseen ulkopuoliset erät

Pankkien vakavaraisuuden sääntelyyn perustuu Kansainvälisen järjestelypankin yhteydessä toimivan ns. Baselin komitean suositukseen ja siihen pohjautuvaan EU -direktiiviin. Sen mukaan pankkien vakavaraisuus on oltava vähintään kahdeksan prosenttia. Suomen pankkisektorin keskimääräinen vakavaraisuus 2000 -luvulla on ollut 15-20 prosentin välimaastossa. Omiin varoihin luetaan mm. osuuspääoma ja lisäosuuspääoma. (Kontkanen 2010, 82.)

Vakavaraisuuden suhteen kohdeyrityksellä on mennyt vähintään yhtä hyvin kuin koko pankkisektorilla keskimäärin ja se on koko tarkastelujakson ajan reilusti yli säädetyn kahdeksan prosentin rajan. Vielä vuonna 2006 ei pankin vakavaraisuudessa tapahtunut olennaisia muutoksia perusvuoteen nähden mutta vuonna 2007 vakavaraisuus nousi lähes neljä prosenttia. Tämä nousu johtuu, ainakin osittain, vuoden 2007 alussa muuttuneista riskienlaskentamenetelmistä, joiden seurauksena vuosien 2006 ja 2007 arvot eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Vuonna 2008 vakavaraisuudessa ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Vuonna 2009 vakavaraisuus oli ainoa tunnusluku, joka nousi edellisvuodesta. Vaikka nousu oli alle puoli prosenttia, voidaan sitä pitää hyvänä kokonaisuuteen nähden. Vakavaraisuuden nousu jatkui vuonna 2010, jolloin se saikin koko tarkastelujakson parhaimman arvonsa, 21,0 prosenttia. Pankin vakavaraisuuden kehitykseen on vaikuttanut tuloksen lisäksi lähinnä sitoumusten kasvu.

Pankkiin Y verrattuna kohdeyrityksen vakavaraisuus on ollut heikompi tarkastelujakson jokaisena vuotena, myös vuonna 2009, jolloin muiden tunnuslukujen kohdalla tilanne oli päinvastainen. Enimmillään eroa on ollut 2,2 prosenttia vuonna 2008. Sama tilanne on, jos Pankki X:n vakavaraisuutta verrataan saman pankkiryhmän keskiarvoon. Eniten vakavaraisuudessa oli eroa vuosina 2005 ja 2006, jolloin pankkiryhmän keskiarvo oli molempina vuosina yli kolme prosenttia kohdeyrityksen vakavaraisuutta parempi. Vaikka vertailuyrityksen ja saman pankkiryhmän keskimääräinen vakavaraisuus ovat kohdeyritystä paremmalla tasolla, ei tilannetta voida pitää huolestuttavana, sillä Pankki X:n vakavaraisuus on yleisesti ottaen vähintään tyydyttävällä tasolla. Lisäksi kohdeyritys on muissa tunnusluvuissa pärjännyt samankokoista vertailuyritystä paremmin.

6 TRENDIANALYYSI

6.1 Tuloslaskelma

Aloitin trendianalyysin tarkkailun tuloslaskelmasta (Liite 4). Korkotuottojen kohdalla huomataan, että erä on kasvanut tasaisesti vuoteen 2008 saakka, jolloin se oli lähes kaksinkertainen vertailuarvoon nähden. Vuoden 2008 finanssikriisin seurauksena korkotuotot kuitenkin pienuivät vuonna 2009 noin 34 % edellisvuodesta. Vuosi 2010 oli vieläkin huonompi, sillä korkotuotot putosivat lähes 23 % vuodesta 2009 ja ne alittivat jopa vuoden 2005 vertailuarvon. Korkotuottojen muutosta voidaan selittää yleisellä korkotason laskulla. Samanlainen trendi on nähtävissä myös korkokulujen kohdalla: vuoteen 2008 asti erä on kasvanut tasaisesti, minkä jälkeen kasvu on vaihtunut laskuun ja vuonna 2010 korkokulut alittavat vuoden 2005 vertailuarvon. Lisähuomiona mainittakoon, että kun korkotuotot olivat vuonna 2008 kaksinkertaistuneet perusvuodesta, olivat korkokulut lähes kolminkertaistuneet, eli niiden kasvu on ollut nopeampaa. Vuonna 2010 taas korkokulut ovat pudonneet huomattavasti korkotuottoja alemmalle tasolle, joten tämän erän kohdalla trendivaihtelu on ollut rajumpaa.

Kuten edellisen perusteella voidaan kuvitella, noudattaa korkokatteen trendi täysin vastaavaa kaavaa: tasainen kasvu aina vuoteen 2008, jonka jälkeen kurssin on kääntynyt laskuun. Vuonna 2010 korkokate on vain muutaman prosentin vertailuvuoden arvoa suurempi, koska korkokulut ovat pienentyneet korkotuottoja enemmän.

Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista -erän kohdalla trendi on hieman toisenlainen. Erä on ensiksi kasvanut 2,5 -kertaiseksi vuonna 2007. Vuonna 2008 erä on pienentynyt olennaisesti mutta on silti vuoden 2005 arvon yläpuolella. Kurssi on seuraavana vuonna kääntynyt hienoiseen nousuun ja varsinainen harppaus on tapahtunut vuonna 2010, jolloin lähes kolminkertaistunut edellisvuodesta ja lähes kuusinkertaistunut vuodesta 2005. Muutosta voidaan selittää myytävissä olevien rahoitusvarojen määrä kasvulla. Erän kokonaisvaikutus tulokseen on kuitenkin vähäinen.

Palkkiotuottojen kohdalla trendi on nousujohteinen, sillä erä on kasvanut tasaisesti koko vertailujakson ajan. Vuonna 2008 kasvu oli kuitenkin muita vuosia hitaampaa. Vuonna 2010 palkkiotuotot olivat kasvaneet 1,5 -kertaiseksi perusvuoteen nähden. Erän kasvua voidaan perustella palkkioiden hintojen nostamisella ja pankin tiukemalla politiikalla palkkioiden perimisen suhteen. Palkkiotuotoilla on koko ajan suurempi merkitys pankin tuloksen kannalta. Palkkiokulut eivät ole muuttuneet olennaisesti vertailujakson aikana, eikä niillä ole merkittävää vaikutusta tuloksen kannalta.

Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot ovat vaihdelleet melkoisesti laidasta laitaan. Tätä voidaan selittää vertailuvuoden pienellä arvolla. Viimeistä vuotta lukuun ottamatta erä on ollut positiivinen, sillä vuonna 2010 nettotuottojen sijaan erästä on aiheutunut nettokuluja. Tällä erällä ei ole juurikaan merkitystä yrityksen tuloksen kannalta. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot eivät tarkastelujakson alussa ole pankin tuloksen kannalta merkittävässä asemassa mutta vuonna 2010 ne ovat kasvaneet 38 -kertaiseksi ja muodostavat ne entistä merkittävämmän osan pankin tuloksesta. Jo perusvuoden jälkeisenä vuotena kasvu oli viisinkertainen ja seuraavana vuotena 16 -kertainen. Vuonna 2008 erä putosi perusvuoden tasolle ja vuonna 2009 se oli kasvanut taas lähes yhdeksänkertaiseksi. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottojen lisäys voi johtua esimerkiksi käyvän arvon rahastosta siirretyillä myyntivoitoilla.

Suojauslaskennan nettotuottoja on esitetty tuloslaskelmassa vasta vuodesta 2008 lähtien eikä niillä ole suurta merkitystä pankin tuloksen kannalta, joten niiden analysointi ei ole tarpeellista, koska pidemmän ajan trendiä ei ole mahdollista löytää. Sijoituskiinteistöjen nettotuotoissa trendi on ollut laskusuunnassa. Ensimmäisenä vuotena nettotuotot ovat pudonneet puoleen ja seuraavan vuotena kolmasosaan perusvuoteen verrattuna. Vuonna 2008 erä on aiheuttanut tuottojen sijasta kuluja, eli vaikutus tulokseen on ollut negatiivinen. Tätä voidaan perustella suurella arvonalentumistappiolla. Vuonna 2009 erä on taas noussut perusvuoden tasolle, mitä voidaan perustella arvonalentumistappioiden puuttumisella. Viimeisenä vuotena sijoituskiinteistöjen nettotuotot ovat laskeneet neljäsosan perusvuoden arvosta.

Liiketoiminnan muut tuotot ovat olleet laskusuunnassa vuosina 2005–2007. Vuonna 2008 on tapahtunut melkoinen kasvu, sillä erä on lähes kolminkertaistunut edellisestä vuodesta. Tätä voidaan perustella kiinteistöomaisuuden luovutuksesta saaduilla myyntivoitoilla. Vuonna 2009 erä on vajonnut perusvuoden tasolle johtuen lähinnä siitä, että edellisen vuoden kaltaisia kiinteistöomaisuuden myyntivoittoja ei ole saatu. Vuonna 2010 liiketoiminnan muut tuotot ovat jälleen kasvaneet, tällä kertaa kaksinkertaiseksi edellisvuoteen verrattuna. Tälläkin kertaa erän kasvua voitaneen perustella kiinteistöomaisuuden myyntivoitoilla.

Hallintokuluissa trendi on ollut lähes poikkeuksetta maltillisesti kasvavaa. Ainoastaan vuonna 2008 erä pieneni edellisvuodesta. Tuo notkahdus johtui pienenneistä henkilöstökuluista, mikä johtuu siitä, että vuonna 2007 oli tehty merkittävä kertaluonteinen eläkekulu. Henkilöstön määrässä ei ollut tuolloin tapahtunut muutoksia. Vuodesta 2009 eteenpäin hallintokulut jatkoivat taas tasaista kasvuaan. Huomion arvoista on kuitenkin se, että henkilöstökulut pienenevät vuonna 2010 edellisvuodesta, koska palkat ja palkkiot pienenevät henkilöstön vähenemisen seurauksena. Muut hallintokulut kasvoivat tasaisesti koko tarkastelujakson ajan vuotta 2010 lukuun ottamatta, jolloin kasvu oli nopeampaa, noin viidenneksen edellisvuodesta. Tätä kasvua voidaan selittää kasvaneilla toimisto- ja atk-kuluilla.

Poistoissa ja arvonalentumisissa aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tarkastelujakson aikana. Pankki X ei ole koko tarkastelujakson aikana kirjannut arvonalentumisia aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä, joten ko. erän muodostavat ainoastaan suunnitelman mukaiset poistot. Vuoteen 2008 asti trendi on ollut hitaasti nouseva. Vuonna 2009 erän arvo on laskenut n. 16 prosenttia edellisvuodesta ja vuonna 2010 erä on pysynyt käytännössä samana. Tätä laskua voidaan perustella vuoden 2009 osalta aiempaa pienemmillä poistoilla aineellisista hyödykkeistä ja vuoden 2010 osalta aiempaa pienemmillä poistoilla aineettomista hyödykkeistä.

Liiketoiminnan muiden kulujen osalta trendi on pääasiassa ollut laskujohteinen. Vuosina 2006 ja 2007 lasku oli vain muutamia prosentteja mutta vuonna 2008 lasku oli hieman jyrkempää, n. 11 prosenttia edellisvuodesta. Tämä johtuu lähinnä omassa käytössä olevan kiinteistöomaisuuden kulujen pienentymisestä. Sen sijaan vuonna 2009 liiketoiminnan muut kulut kohosivat takaisin vuoden 2007 tasolle. Niitä kasvattivat lähinnä kertaluonteiset kehittämismaksut ja konsultointipalkkiot. Vuonna 2010 liiketoiminnan muut kulut taas vähenivät viidenneksen edellisvuodesta sen vuoksi, että tuona vuonna ei kirjattu edellisvuoden kaltaisia kertaluonteisia kuluja.

Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista ovat moninkertaistuneet tarkastelujakson aikana. Jakson alussa erällä ei ollut merkitystä kohdeyrityksen tulokseen mutta jakson loppupuolella sen merkitys on kasvanut huomattavasti. Vuonna 2006 arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista olivat käytännössä nollassa mutta vuonna 2007 ne olivat kasvaneet 17 -kertaisiksi perusvuoteen nähden. Seuraavana vuonna arvonalentumistappiot alenivat 30 prosenttia vuodesta 2007. Vuonna 2009 erä kasvoi yli puoleen miljoonaan euroon, mikä on 24 -kertainen perusvuoteen ja kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna. Tämä kasvupyrähdys perustuu lähinnä vuoden 2008 finanssikriisiin ja sen aiheuttamiin velallisten maksuvaikeuksiin. Vuonna 2010 erä jälleen pieneni vuoden 2007 tasolle, eli arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista olivat 17 -kertaiset perusvuoteen nähden.

Liikevoitossa on selkeästi huomattavissa vuoden 2008 finanssikriisin vaikutus kohdeyrityksen tulokseen. Liikevoitto on kasvanut vuoteen 2008 saakka, jolloin se oli hieman yli kaksinkertainen perusvuoteen verrattuna. Kasvu oli voimakkainta vuosina 2006 ja 2007. Heikentynyt taloustilanne romahdutti kohdeyrityksen liikevoittoa, sillä vuonna 2009 liikevoitto oli pudonnut yli 40 % edellisvuodesta ja vain maltillisesti vuoden 2005 liikevoittoa parempi. Suurin syy tähän oli arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista, jotka olivat kaksinkertaistuneet vuodesta 2008 ja näin verottivat melkoisesti yrityksen liikevoittoa. Vuosi 2010 oli kuitenkin jo paljon parempi liikevoiton suhteen, sillä se oli kasvanut yli viidenneksen edellisvuodesta ja oli jo vuoden 2006 liikevoittoa suurempi.

Tilinpäätössiirroissa on kohdeyrityksen kohdalla kyse vapaaehtoisista varauksista, joita käytetään tilinpäätös- ja verosuunnittelussa. Vuonna 2005 tilinpäätössiirrot olivat 809 000 euroa, mikä on vähentänyt tilikauden voittoa. Vuonna 2006 on tilinpäätössiirroissa tapahtunut 10 prosentin kasvu perusvuoteen verrattuna. Huomionarvoista on se, että erä ei ole kasvanut yhtä nopeasti kuin liikevoitto. Vuonna 2007 tilinpäätössiirrot ovat pudonneet reilusti, alle kolmeen neljäsosaan perusvuodesta. Saman vuoden liikevoitto taas on kaksinkertainen perusvuoteen nähden. Sama trendi on jatkunut myös seuraavana vuonna: liikevoitto on kasvanut mutta tilinpäätössiirrot ovat pienentyneet ja erä on enää hieman yli puolet perusvuoden lukemasta. Vuosi 2009 on kääntänyt asian pääläelleen: koska korkokate ja liikevoitto ovat pudonneet reilusti, on kohdeyritys tulouttanut aiempina vuosina tekemiään vapaaehtoisia varauksia, jotta tilikauden voitto olisi suurempi. Vuosi 2010 oli tuloksellisesti parempi vuosi, joten kohdeyritys on jälleen tehnyt vapaaehtoisia varauksia aiempien tulouttamisen sijaan. Viimeisenä vuotena tilinpäätössiirrot olivat noin puolet perusvuoden arvosta, eli 423 000 euroa.

Tuloverot on laskettu verotettavan tulon perusteella. Tuloveroissa on kahtena ensimmäisenä vuotena tapahtunut melkoista kasvua, sillä vuonna 2006 ne olivat kaksinkertaistuneet perusvuodesta ja vuonna 2007 ne olivat perusvuoteen verrattuna kasvaneet jo yli 3,5 -kertaiseksi. Vuonna 2008 kasvu oli hitaampaa, vain n. 10 % edellisvuodesta. Kuten arvata saattaa, tuloverot laskivat vuonna 2009 mutta ne olivat silti yli kolminkertaisia perusvuoteen nähden. Tuloveroja lisäsivät tuolloin tuloutetut laskennalliset verovelat. Vuonna 2010 tuloverot pienivät n. 8 % edellisvuodesta ja erä oli enää alle kolminkertainen perusvuoteen nähden. Koska kohdeyrityksellä ei ole tarkastelujakson aikana ollut varsinaisesta toiminnasta poikkeavia tuottoja tai kuluja, ovat varsinaisen liiketoiminnan voitto verojen jälkeen ja tilikauden voitto -erät yhtä samansuuruisia. Erien trendi on täysin vastaava tuloverojen kanssa: vuodet 2006 ja 2007 olivat voimakkaan kasvun vuosia ja vuonna 2008 kasvu hidastui. Finanssikriisi näkyi vuoden 2009 tilikauden voitossa, sillä erä pieneni lähes viidenneksen edellisvuodesta, vaikka oli edelleen kolminkertainen perusvuoteen nähden. Lasku jatkui vuonna 2010 lähinnä tilinpäätös- ja verosuunnittelusta johtuen. Tilikauden voitto oli koko tarkastelujakson aikana kasvanut lopulta yli 175 %, mitä voidaan pitää hyvänä vuoden 2008 lamasta huolimatta.

6.2 Taseen Vastaavaa -puoli

Vastaavaa -puolen (Liite 5) käteisissä varoissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tarkastelujakson aikana. Vuosi 2007 oli poikkeus, sillä erä kohosi lähes viidenneksen edellisvuodesta mutta palautui seuraavana vuotena hieman perusvuotta alemmalle tasolle. Vuonna 2010 erä oli hieman yli 7 % perusvuotta alemmalla tasolla. Kohdeyrityksellä ei ole ollut keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia vuosina 2005 ja 2006, joten erän trendianalyysi alkaa vuodesta 2007. Vuonna 2008 erä oli kasvanut nelinkertaiseksi mutta heti seuraavana vuonna erä putosi n. 25 %, jolloin se oli enää kolminkertainen vuoteen 2007 nähden. Lasku jatkui vieläkin voimakkaampana vuonna 2010. Tuolloin pudotusta tuli huimat 67 % ja erä oli palautunut perusvuoden tasolle.

Saamiset luottolaitoksilta -erässä on tapahtunut kasvua pitkällä aikavälillä. Voimakkainta kasvu oli vuoteen 2008 asti, jolloin erä oli kolmessa vuodessa kasvanut lähes 60 %. Vuonna 2009 trendi kääntyi laskuun ja tarkastelujakson viimeisenä vuonna erä oli vajaan neljänneksen perusvuoden arvoa korkeammalla. Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä ovat kasvaneet tasaisesti koko tarkastelujakson ajan. Vuodesta 2005 lähtien kasvua on tullut hieman vajaa kolmannes. Kasvua voidaan selittää eritoten erän suurimman ryhmän, kotitalouksille myönnettävin luottojen, absoluuttisella kasvulla.

Kohdeyrityksellä ei ole koko tarkastelujakson aikana ollut saamistodistuksia julkisyhteisöiltä. Muilta olevien saamistodistusten kohdalla sen sijaan on ensiksi tapahtunut kasvua, sillä erä oli vuoteen 2007 kasvanut mennessä lähes 23 %. Vuonna 2008 saamistodistukset muilta pienenevät 36 %, vuonna 2009 21 % ja vuonna 2010 laskua tapahtui 28 %. Tästä johtuen erä oli tarkastelujakson aikana pienentynyt alle puoleen perusvuodesta.

Osakkeet ja osuudet yli kaksinkertaistuivat ensimmäisenä vuotena. Kasvu johtui myytävissä olevien, julkisesti noteerattujen osakkeiden ja osuuksien kaksinkertaistumisesta. Seuraavan vuonna osakkeiden ja osuuksien määrä pieneni hieman mutta oli yhä yli kaksinkertainen (202 %) perusvuoteen nähden. Hidas lasku jatkui myös vuosina 2008 (195 %) ja 2009 (189 %). Vuonna 2010 tapahtui melkoinen nousu, sillä erä kasvoi 240 % edellisvuodesta ja oli nyt yli kuusinkertainen perusvuoteen nähden. Tämä voimakas selittyy taas myytävissä olevien, julkisesti noteerattujen osakkeiden ja osuuksien voimakkaalla kasvulla. Pankilla X ei pitäisi olla hallussaan sellaisia julkisesti noteerattuja osakkeita, joilla se kävisi aktiivisesti kauppaa. Johdannaisopimuksia ei kohdeyrityksellä ole tarkastelujaksolla ollut kuin vasta vuodesta 2008 eteenpäin. Pankki käyttää niitä korkoriskien suojaamiseen. On hieman kummallista, ettei pankki ole tehnyt tätä aiempina vuosina johdannaisopimusten avulla. Joka tapauksessa johdannaisopimukset kasvoivat vuonna 2009 noin 71 % edellisvuodesta ja vuonna 2010 noin 16 % vuodesta 2009. Täten vuonna 2010 johdannaisopimukset olivat lähes kaksinkertaistuneet perusvuodesta.

Aineettomat hyödykkeet ovat olleet laskusuhdanteessa tarkastelujakson aikana. Vuonna 2006 erä aleni 13 % edellisvuodesta, vuonna 2007 16 %, vuonna 2008 29 % ja vuonna 2009 aineettomat hyödykkeet alenivat vielä 12 % edellisvuodesta, minkä seurauksena erä oli enää alle puolet perusvuoden lukemasta. Tarkastelujakson viimeisenä vuotena ei tapahtunut muutoksia. Kohdeyrityksellä aineettomia hyödykkeitä ovat lähinnä muut aineettomat hyödykkeet, joita voivat olla esimerkiksi vuokrahuoneistojen perusparannusmenot tai atk-ohjelmien kehittämismenot. Aineettomien hyödykkeiden trendi on laskevaa juuri sen takia, että aiemmin taseeseen aktivoituista aineettomista hyödykkeistä tehdään säädösten mukaiset poistot eikä uusia hyödykkeitä ole aktivoitu taseeseen tarkasteluajanjaksolla. Jos aineellisia hyödykkeitä tarkastellaan kokonaisuudessaan, voidaan huomata, että vuosina 2005–2008 ei erässä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuonna 2009 erä kasvoi 13 % vuodesta 2008 ja vuonna 2010 kasvua tuli vielä 7 %, minkä vuoksi aineelliset hyödykkeet olivat kasvaneet tarkastelujakson aikana lähes neljänneksen. Täysin vastaava trendi on havaittavissa sijoituskiinteistöjen ja sijoituskiinteistöosakkeiden ja -osuuksien kohdalla: vuosina 2005–2008 ei tapahtunut oleellista muutosta. Vuonna 2009 kasvu oli reippaampaa, noin neljännes, mikä on hieman suurempaa koko aineellisten hyödykkeiden erään verrattuna. Vuonna 2010 erässä ei tapahtunut oleellista muutosta.

Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet -erä ei ole muuttunut radikaalisti tarkastelujakson aikana. Erä on pysynyt koko ajanjakson perusvuoden arvoa korkeammalla. Vuonna 2010 erä oli reilun viidenneksen perusvuoden arvoa korkeammalla. Viimeisen vuoden kasvu johtuu pankin suorittamasta, 300 tuhannen euron kiinteistöomaisuuden ostosta. Tarkastelujakson aikana muut aineelliset hyödykkeet ensiksi laskivat ja sitten nousivat, mutta olivat kuitenkin koko ajan perusvuotta alemmalla tasolla. Erä laski vuoteen 2008 asti, jolloin erä oli enää alle puolet perusvuoden arvosta. Lasku johtuneee koneista ja kalustosta tehtävistä poistoista. Vuonna 2009 tapahtui muutos, sillä erä kasvoi peräti 61 % johtuen kalusto- ja laitehankinnoista. Vaikka myös vuonna 2010 erän arvo nousi 13 %, oli se kaikesta huolimatta noin neljänneksen perusvuotta alemmalla tasolla.

Muut varat ovat vaihdelleet rajusti. Heti vuonna 2006 erä kasvoi yli kolminkertaiseksi mutta puolittui heti seuraavana vuonna. Sama trendi tapahtui myös vuosina 2008–2009 mutta hieman maltillisempana. Varsinainen pyrähdys tapahtui vuonna 2010, jolloin erä kasvoi yli 20 -kertaiseksi perusvuoteen nähden. Tämä selittyy muiden kuin maksujenvälityssaamisten poikkeuksellisella lisääntymisellä, kuten eri selvitystileillä olevilla tai johdannaisopimuksiin liittyvillä saamisilla. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot kasvoivat vuoteen 2008 asti, jolloin erä oli kaksinkertainen perusvuoteen nähden. Voimakkainta kasvu oli vuonna 2006 (n. 41 %). Vuonna 2009 siirtosaamiset vähenivät 27 % edellisvuodesta, mikä johtui saamatta olevien korkojen määrän pudotuksesta. Vuonna 2010 erän arvo kääntyi hienoiseen nousuun muiden saamisten voimakkaan kasvun ansioista. Tarkastelujakson viimeisenä vuotena siirtosaamiset ja maksetut ennakot olivat n. 60 % perusvuoden arvoa korkeammalla. Vastaavaa -puoli on kokonaisuudessaan kasvanut melko hitaasti mutta tasaisesti koko tarkastelujakson ajan. Kasvu hidastui jakson loppua kohden, sillä kahtena ensimmäisenä vuotena sitä kertyi vajaa kymmenen prosenttia vuodessa ja muina vuosina vain muutama prosentti vuodessa.

6.3 Taseen Vastattavaa -puoli

Vastattavaa -puolen trendianalyysi on esitetty liitteessä 6. Vaikka vieraan pääoman erä velat luottolaitoksille ei määrällisesti ole ollut kovin merkittävä erä kohdeyritykselle, on erässä tapahtunut suhteellisesti merkittäviä muutoksia. Velat luottolaitoksille kasvoivat nopeasti vuoteen 2008 asti, jolloin erä oli kasvanut jo yhdeksänkertaiseksi perusvuoteen nähden. Kasvu oli voimakkainta juuri vuonna 2008, jolloin erä kasvoi yli 265 % vuodessa. Seuraavan vuoden lasku oli yhtä jyrkkä kuin aiemman vuoden nousu ja erä kutistui yli 75 %, ollen enää hieman yli kaksinkertainen perusvuoden arvosta. Vuosi 2010 oli jälleen voimakkaan kasvun aikaa, sillä velat luottolaitoksille kasvoivat yli 11 -kertaisiksi perusvuoteen verrattuna. Vaikka kasvu on suhteellisesti ollut nopeaa, eivät velat luottolaitoksille olleet vuonna 2010 kuin hieman yli 2 miljoonaa euroa, mikä ei ole edes yhtä prosenttia taseen loppusummasta.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille ovat kokonaisuudessaan kasvaneet melko tasaisesti koko jakson ajan, vaikka kolmena viimeisenä vuotena kasvu on ollut hitaampaa. Erään kuuluvat talletukset noudattavat juurikin tätä samaa kaavaa. Suhteellisesti talletukset ovat kasvaneet hieman yli 30 % tarkastelujakson aikana, mikä on hieman enemmän kuin koko velat yleisölle ja julkisyhteisöille -erän prosentuaalinen kasvu. Määrällisesti talletuksia on tullut lisää hieman yli 42 miljoonaa euroa, mikä on melko hyvin pankin koko huomioituna. Muut velat yleisölle ja julkisyhteisöille sen sijaan ovat kulkeneet päinvastaiseen suuntaan, sillä erä on laskenut joka vuosi ja jakson lopussa se on enää 40 % perusvuoden arvosta. Erä on kuitenkin niin pieni, ettei sillä ole olennaista vaikutusta velat yleisölle ja julkisyhteisöille -erän kehitykseen.

Muut velat eivät muuttuneet olennaisesti vuosina 2006–2007 mutta vuonna 2008 ne kasvoivat 40 % edellisvuodesta. Myös vuonna 2009 erä kasvoi mutta hitaammin. Vuonna 2010 muut velat romahtivat vajaaseen puoleen perusvuoden arvosta. Tämä lasku johtui maksunvälitysvelkojen vähenemisestä. Siirtovelat ja saadut ennakot ovat kasvaneet nopeasti: ensimmäisenä vuotena n. 52 %, toisena 43 % ja vielä kolmantenakin n. 13 %. Siirtovelkoja ja saatuja ennakoita kasvattivat erityisesti maksamatta olevat korot, jotka kasvoivat kolminkertaisiksi kolmessa vuodessa. Vuoden 2008 hitaampaa kasvua selittää muiden siirtovelkojen määrän lasku vuodesta 2007. Vuonna 2009 erä laski peräti 50 % edellisvuodesta, mikä selittyy maksamatta olevien korkojen määrän kutistumisella kolmannekseen edellisen vuoden arvosta. Vuonna 2010 erässä ei juuri tapahtunut muutoksia.

Laskennallisten verovelkojen huomataan olevan kirjattu pois vuonna 2006. Laskennallista verovelkaa esiintyy vasta vuonna 2008, jolloin erään on kirjattu laskennallista verovelkaa käyvän arvon rahaston positiivisen arvonmuutoksen seurauksena. Vaikka vuoden 2008 arvo on suhteellisesti lähes 10 -kertainen perusvuoteen verrattuna, ei erä ole määrällisesti merkittävä. Myös vuonna 2009 laskennalliset verovelat kasvoivat yli 30 % edellä mainitusta syystä. Vuonna 2010 erä pieneni lähes viidenneksen mutta oli yhä yli kymmenkertainen perusvuoteen nähden. Vieras pääoma on tarkastelujaksolla käyttäytynyt samoin kuin taseen Vastattavaa -puolikin: kasvua on tullut joka vuosi, vaikka jakson loppua kohden se on hidastunut. Suurin syy kasvulle on suurimman erän, talletusten, vakaa kasvu.

Tilinpäätössiirroissa poistoero on kirjattu kokonaan pois vuonna 2006, eikä sitä tämän jälkeen enää esiinny taseessa. Vapaaehtoiset varaukset sen sijaan ovat kasvaneet joka vuosi vuotta 2009 lukuun ottamatta, jolloin erä laski muutaman prosentin. Voimakkainta kasvu oli vuonna 2006, jolloin erä kasvoi noin viidenneksen 900 tuhannen euron luottotappiovarauksen seurauksena. Luottotappiovarauksia kasvatettiin myös vuosina 2007, 2008 ja 2010. Vuonna 2009 niitä taas purettiin noin 190 tuhatta euroa.

Omassa pääomassa osuuspääoma kohdalla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, sillä vuonna 2010 erä oli 13 % perusvuoden arvoa korkeammalla. Kasvua tuli joka vuosi mutta korkeimmillaankin se oli vain noin 5 % vuodessa. Arvonkorotusrahasto on kirjattu kokonaan pois vuonna 2008. Tällä ei ollut olennaista vaikutusta taseeseen. Muut sidotut rahastot laskivat heti ensimmäisenä vuotena lähes 15 % mutta nousivat vuonna 2007 takaisin lähelle perusvuoden tasoa. Seuraavana vuotena kasvua tulikin lähes 50 % vuoden takaisesta ja kasvu jatkui myös vuonna 2009, vaikkakin hitaampana. Tarkastelujakson viimeisenä vuotena erä hieman laski mutta oli edelleen noin 40 % perusvuoden arvoa korkeammalla.

Koska vararahastossa ei ole tapahtunut muutoksia, johtuvat muiden sidottujen rahastojen trendiheilahtelut käyvän arvon rahastosta. Heti perusvuoden jälkeisenä vuotena käyvän arvon rahasto oli kääntynyt negatiiviseksi, sillä erä oli 165 tuhatta euron miinuksella. Vuonna 2007 erä oli edelleen miinuksella, nyt 62 tuhatta euroa. Vuonna 2008 tapahtui melkoinen nousu, sillä erä kääntyi reilusti positiiviseksi ja oli lähes kymmenkertainen perusvuoteen verrattuna. Näin huima muutos johtuu siitä, että ennen vuotta 2008 käyvän arvon rahastoon kirjattiin vain myytävissä olevien rahoitusvärojen käypien arvojen muutokset mutta vuodesta 2008 eteenpäin siihen kirjataan myös rahavirtaa suojaavien johdannaisten käypien arvojen muutokset. Tämä alentaa erien vertailukelpoisuutta. Vuonna 2009 käyvän arvon rahasto oli kasvanut jo 13 -kertaiseksi perusvuodesta. Vuonna 2010 erä pieneni hieman mutta oli edelleen yli kymmenkertainen perusvuoteen nähden. Vaikka käyvän arvon rahasto on kasvanut voimakkaasti tarkastelujaksolla, on sen suhteellinen osuus muista sidotuista rahastoista vuonna 2010 yhä alle puolet.

Vapaat rahastot pysyivät muuttumattomina koko tarkastelujakson ajan. Edellisten tilikausien voitto on kasvanut joka vuosi. Varsinkin kolmena viimeisenä vuotena kasvu on ollut nopeinta. Tarkastelujakson lopulla erä oli 80 % perusvuoden arvoa korkeammalla. Erän kasvua voidaan perustella yksinkertaisesti sillä, että kaikkea tilikauden voittoa ei ole jaettu voitonjakona tai siirretty muihin oman pääoman eriin. Tilikauden voitto käytiin läpi jo tuloslaskelmassa. Kokonaisuudessaan oma pääoma on kasvanut hieman vierasta pääomaa enemmän, sillä vuonna 2010 oma pääoma oli lähes 60 % perusvuoden arvoa korkeampi. Voimakkainta kasvu oli vuonna 2008 jolloin kasvua syntyi n. 16 % edellisvuodesta. Oman pääoman eristä suhteellisesti eniten kasvoi käyvän arvon rahasto. Määrällisesti eniten kasvoi edellisten tilikausien voitto (lähes 6 miljoonaa euroa) ja sen osuus koko oman pääoman kasvusta oli noin 75 %.

6.4 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Taseen ulkopuolisissa sitoumuksissa asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset laskivat vuoteen 2008 asti, jolloin erän arvo oli n. 75 % perusvuoden arvosta. Tämän jälkeen erä kasvoi vuodessa huimat 322 %. Kasvu jatkui myös viimeisenä vuonna ja vuoden 2010 päätteeksi koko erä oli kasvanut yli nelinkertaiseksi perusvuoden arvosta. Edellä mainittu kasvu johtui alueristä suuremman, takausten ja panttien, muutoksista. Niiden kohdalla voidaan huomata täysin vastaavanlainen trendi: trendi oli tasaisesti laskeva vuoteen 2008 saakka, jonka jälkeen erä nousi rajusti seuraavana vuotena ja hieman hitaammin viimeisenä. Takausten nelinkertaistumista vuodessa voidaan pitää huolestuttavana, sillä se lisää riskiä olennaisesti. Muut asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset sen sijaan kutistuivat lähes nollaan tarkastelujakson loppupuolella. Lasku alkoi vuoden 2006 pienoisen nousun jälkeen, jolloin erä kutistui vuodessa kolmannekseen perusvuoden arvosta. Vielä vuonna 2008 erä nousi hieman mutta painui heti seuraavana vuotena käytännössä nollaan, jolloin erällä ei ole enää vaikutusta taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin.

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset muodostuvat lähinnä myönnettyistä mutta vielä nostamattomista lainoista. Asiakkaan hyväksi anetuista peruuttamattomista sitoumuksista voidaan sanoa, että ne laskivat hieman vuonna 2006 mutta yli 30 % vuonna 2007. Vuonna 2008 trendi kääntyi nousuun, sillä erä kasvoi yli 30 % edellisvuodesta. Myös vuonna 2009 tapahtui pientä nousua mutta vuonna 2010 tapahtui nousupiikki, sillä erä kasvoi vuodessa lähes 60 %. Tarkastelujakson lopussa asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset olivat reilun kolmasosan perusvuoden arvoa korkeammalla. Myönnettyjen mutta nostamattomien luottojen osalta voidaan sanoa, että kohdepankki menettää niiden kohdalla korkotuloja.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Jos tutkimustuloksia pitäisi tulkita pintapuolisesti, voitaisiin sanoa, että kohdeyrityksellä menee ihan hyvin, sillä ainakin tilikauden tulos on tarkastelujakson jokaisena vuotena ollut positiivinen. Tämä ei kuitenkaan anna riittävää kuvaa yrityksen kokonaistilanteesta, vaan tulkintoja tulee tehdä monelta eri tasolta. Tämän vuoksi kunnollista tilinpäätösanalyysiäkään ei voi tehdä yhden laskelman pohjalta.

On totta, että Pankki X:n tulos oli joka vuosi positiivinen mutta se ei suinkaan kasvanut vuosi vuodelta. Vuosina 2005–2008 kohdeyritys menestyi todella hyvin, sillä esimerkiksi tilikauden tulos kasvoi lähes nelinkertaiseksi tuolla ajanjaksolla. Vuoden 2008 talouslaman vaikutus on selkeästi nähtävissä tilikauden tuloksessa, jonka kasvu kääntyi laskuun vuonna 2009. Trendianalysissä tämän laman aiheuttaman notkahduksen huomaa parhaiten, jolloin muun muassa korkotuotot laskivat vuonna 2009 selkeästi vuoden takaisesta arvostaan. Vaikka tärkein tuloerä laskikin tuona vuotena, onnistui kohdeyritys kasvattamaan muita tuloeriään, sillä esimerkiksi palkkiotuotot sekä arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot kasvoivat taloustilanteesta huolimatta. Samanaikaisesti kohdeyritys onnistui myös pienentämään korkokulujaan, eivätkä arvonalentumistappiotkaan nousseet mahdollittoman suuriksi, vaikka ne kaksinkertaistuivatkin. Korkokulujen pienuuden selittää sama tekijä kuin korkotuottojen laskunkin, alentunut korkotaso. Näiden ansiosta kohdeyrityksen tulos ei notkahtanut aivan yhtä pahasti kuin Pankki Y:llä, joka pääsi häidin tuskin nollatulokseen.

Palkkiotuotot siis kasvoivat tarkastelujakson jokaisena vuotena, mistä voidaan sanoa, että niillä on vuosi vuodelta suurempi merkitys pankin tuloksen kannalta. Tätä voidaan havainnollistaa myös vertailemalla palkkiotuottoja korkotuottoihin. Siinä missä korkotuotot olivat vuonna 2005 lähes 4,5 -kertaisia palkkiotuottoihin nähden, vuonna 2010 korkotuotot olivat pienentyneet alle kolminkertaisiksi palkkiotuottoihin nähden. Henkilöstökulut taas käyttäytyivät suoraan verrannollisesti henkilöstömäärän kanssa, mikä on tietenkin luonnollista. Palkkoihin vaikuttavat etenkin uudet työehtosopimukset palkankorotuksineen, henkilöstön asiantuntijuuden lisääntyminen sekä tietysti tulospalkkiot. Kaiken kaikkiaan henkilöstökuluissa ja pankin henkilöstön määrässä ei tapahtunut sellaisia muutoksia, joita ei voitaisi selittää edellä mainituilla syillä.

Taseen kohdalla tärkein huomio on se, että sen loppusumma kasvoi tarkastelujakson jokaisena vuotena, mitä voidaan pitää hyvänä merkinä. Leppiniemi ja Leppiniemi (2006) mainitsevatkin, että taseen loppusumma kuvaa yrityksen merkittävyyttä ja kilpailuvoimaa, sillä siinä yhdistyvät yrityksen käytettävissä olevat varat ja tuotanto-voimat. Taseen jatkuva kasvu oli helpoiten selitettävissä sen kahden suurimman erän, eli saamisten yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sekä talletusten tasaisella kasvulla. Kohdeyritys onnistui tarkastelujaksolla lisäämään asiakasmääräänsä 17 tuhannesta asiakkaasta lähes tuhannella. Vaikka asiakasmäärän kehitys ei määrällisesti tai edes suhteellisesti ollut kovin suurta, voidaan sitä pitää pienelle paikalliselle toimijalle ihan kelvollisena suorituksena.

Tunnuslukujen perusteella Pankki X on ollut saman pankkiryhmän sisällä keskitasoa. Tämä toteamus pätee koko tarkastelujakson ajan, sillä laman jälkeisinä vuosinakin tunnusluvut eivät poikkea olennaisesti pankkiryhmän keskiarvosta. Samankokoiseen toimijaan verrattuna kohdeyritys on tunnuslukujen perusteella ollut parempi, etenkin vuoden 2008 jälkeen. Ainoa tunnusluku, jossa olisi vertailuryhmiin verrattuna parantamisen varaa, on vakavaraisuus, joka kaikkina tarkastelujakson vuosina oli niin vertailuyritystä kuin saman pankkiryhmän keskiarvoa alemmalla tasolla. Vakavaraisuuden parantaminen ei silti ole missään nimessä pakollista, sillä yli 15 %:n vakavaraisuus on todella hyvä luku. Ohjearvoihin verrattuna kohdeyrityksellä olisi hieman parannettavaa tunnusluvuissaan, vaikka ROE-, ROA- ja liikevoitto/keskitase -tunnusluvut olivat annettujen ohjearvojen yläpuolella vuosina 2006–2008. Vuosina 2009 ja 2010 on kuitenkin otettava huomioon laman vaikutus, minkä vuoksi yhä harvempi pankki ylsi yhtä hyvään tulokseen, kuin mihin lamaa edeltäneellä aikakaudella oli totuttu.

Mitä tulevaisuus tuo tullessaan? Asiantuntijat kertoivat ennusteissaan taloussuhdanteiden kääntyvän reippaaseen, tai ainakin kohtalaiseen, nousuun vuoden 2011 aikana. Tämä arvio ei toteutunutkaan aivan odotetulla tavalla Kreikan muiden sekä vaikeassa taloustilanteessa olevien euromaiden vaikeuksien paljastuttua. Epävarmuus markkinoilla johti yllättäen korkojen laskuun, mikä ei lainkaan kuulunut talousasiantuntijoiden suunnitelmiin. On päivänselvää, että jatkuvasti laskeva korkotasoa heikentää samalla pankkien tulosta. Pankilla X ei kaikesta huolimatta ole vielä syytä huoleen, vaikka seuraavan tilikauden tulos ei kovin hyväksi nousisikaan. Pankin vakavaraisuus ja voittovarat ovat onneksi niin hyvällä tasolla, että ne kestävät kyllä laihemman vuoden jos toisenkin. Muutaman vuoden päästä joku voisikin selvittää kuinka hyvin edellinen väittämäni pitikään paikkansa, sillä todellisuuden saamme tietää vasta tulevaisuudessa. Emmehän me edes tiedä sitä, onko valuuttamme silloin enää euro.

LÄHTEET

Finanssivalvonta 2007. *Taseen kaava ja täyttöohjeet*. [verkkodokumentti] viitattu 24.1.2012. Saatavissa:

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maarayskokoelma/Rahoitussektori/3_Tilinpaatos_ja_toimintakertomus/Documents/3.1.std2Liite1.pdf

Finanssivalvonta 2007. *Tuloslaskelman kaava ja täyttöohjeet*. [verkkodokumentti] viitattu 18.1.2012. Saatavissa:

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maarayskokoelma/Rahoitussektori/3_Tilinpaatos_ja_toimintakertomus/Documents/3.1.std2Liite2.pdf

Heikki Nyman 2010 *Pankkien suorituskyvyn kehitys 2000-luvulla*, Kandidaatintutkielma, Lappeenrannan teknillinen yliopisto.

Kallunki, J. & Kytönen, E. 2007. *Uusi tilinpäätösanalyysi*. Helsinki: Talentum.

Kontkanen, E. 2010. *Pankkitoiminnan käsikirja*. 2. uudistetun painoksen lisäpainos. Sastamala: Finva

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. *Tilinpäätöksen tulkinta*. 4. uudistettu painos. WSOYpro

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. *Tilinpäätösanalyysi*. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Edita.

Savolainen, J. *Osuustoiminta-lehti ja yritysanalyysien käsitteet*. [verkkodokumentti] viitattu 12.12.2011. saatavissa: <http://www.pellervo.fi/otlehti/otsanasto/analyysikasitteet.htm>

Luottolaitoksen tuloslaskelman kaava

Korkotuotot
Leasingtoiminnan nettotuotot
Korkokulut
KORKOKATE
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista
 Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä
 Omistusyhteisyryksistä
 Muista yrityksistä
Palkkiotuotot
Palkkiokulut
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
 Arvopaperikaupan nettotuotot
 Valuuttatoiminnan nettotuotot
Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
Suojauslaskennan nettotulos
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
Liiketoiminnan muut tuotot
Hallintokulut
 Henkilöstökulut
 Palkat ja palkkiot
 Henkilösivukulut
 Eläkekulut
 Muut henkilösivukulut
 Muut hallintokulut
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
Liiketoiminnan muut kulut
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
Tilinpäätössiirrot
Tuloverot
VARSINAISEN LIIKETOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN
Muut kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Luottolaitoksen taseen kaava

VASTAAVAA

Käteiset varat

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Valtion velkasitoumukset

Muut

Saamiset luottolaitoksilta

Vaadittaessa maksettavat

Muut

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Vaadittaessa maksettavat

Muut

Leasingkohteet

Saamistodistukset

Julkisyhteisöiltä

Muilta

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä

Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä

Johdannaissopimukset

Aineettomat hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet

Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja –osuudet

Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Muut aineelliset hyödykkeet

Osakeantisaamiset/Sijoitusosuusantisaamiset/Kantarahastoantisaamiset

Muut varat

Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

Laskennalliset verosaamiset

VASTATTAVAA

VIERAS PÄÄOMA

Velat luottolaitoksille

Keskuspankeille

Luottolaitoksille

Vaadittaessa maksettavat

Muut

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Talletukset

Vaadittaessa maksettavat

Muut

Muut velat

Vaadittaessa maksettavat

Muut

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Joukkovelkakirjalainat

Muut

Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat

Muut velat

Muut velat

Pakolliset varaukset

Siirtovelat ja saadut ennakot

Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

Pääomalainat

Muut

Laskennalliset verovelat

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Poistoero

Vapaaehtoiset varaukset

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma/Osuuspääoma/Peruspääoma

Sijoitusosuuspääoma/Kantarahasto/Lisäpääoma

Ylikurssirahasto

Arvonkorotusrahasto

Muut sidotut rahastot

Vararahasto

Käyvän arvon rahasto

Rahavirran suojauksesta

Muuntoeroista

Käypään arvoon arvostamisesta

Yhtiöjärjestyksen/sääntöjen mukaiset rahastot

Muut rahastot

Vapaat rahastot

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

Tilikauden voitto (tappio)

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset

Takaukset ja pantit

Muut

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset

Arvopapereiden takaisinostositoumukset

Muut

Tunnuslukuanalyyssissa käytetyt tunnusluvut

Pankki X

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ROE	7,7	10,6	11,2	10,0	5,2	6,5
ROA	0,8	1,1	1,2	1,2	0,6	0,8
Liikevoitto/keskitase	0,9	1,3	1,6	1,5	0,9	1,0
C/I -suhde	0,72	0,64	0,57	0,56	0,64	0,63
Vakavaraisuus	16,8	16,6	20,3	20,1	20,5	21,0

Pankki Y

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ROE	7,8	8,0	10,3	8,2	0,0	3,2
ROA	0,8	0,9	1,2	0,9	0,0	0,4
Liikevoitto/keskitase	0,9	1,0	1,4	1,2	0,0	0,4
C/I -suhde	0,71	0,69	0,62	0,64	0,99	0,82
Vakavaraisuus	18,6	17,9	22,1	22,3	22,0	22,9

Saman pankkiryhmän pankit yhteensä

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ROE	7,3	9,4	10,4	8,8	5,6	4,9
ROA	0,9	1,2	1,3	1,1	0,7	0,7
Liikevoitto/keskitase	1,0	1,4	1,6	1,4	0,9	0,8
C/I -suhde	0,67	0,60	0,54	0,57	0,66	0,69
Vakavaraisuus	20,0	20,0	22,1	21,7	21,7	22,2

Trendianalyysi, tuloslaskelma

Tuloslaskelma	2010	2009
Korkotuotot	96,9	125,5
Korkokulut	75,8	161,7
KORKOKATE	105,2	111,4
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	580,0	200,0
Palkkiotuotot	153,8	142,0
Palkkiokulut	110,0	103,3
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-875,0	2925,0
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	3830,0	885,0
Suojauslaskennan nettotulos	-164,3	78,6
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	75,6	104,7
Liiketoiminnan muut tuotot	214,8	94,4
Hallintokulut	124,8	116,5
Henkilöstökulut	112,1	114,8
Muut hallintokulut	141,5	118,6
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	88,1	88,7
Liiketoiminnan muut kulut	75,9	94,5
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	1742,9	2414,3
LIIKEVOITTO	153,4	126,6
Tilinpäätössiirrot	52,3	-23,5
Tuloverot	281,8	304,7
VARSAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO)	276,7	314,0
VEROJEN JÄLKEEN	276,7	314,0
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	276,7	314,0

2008	2007	2006	2005
189,8	163,6	124,1	100,0
<u>292,0</u>	<u>217,3</u>	<u>136,8</u>	<u>100,0</u>
150,0	142,7	119,2	100,0
160,0	250,0	130,0	100,0
126,3	123,0	110,8	100,0
105,3	93,8	96,7	100,0
525,0	50,0	25,0	100,0
105,0	1645,0	565,0	100,0
100,0	0,0	0,0	0,0
-215,0	38,6	52,8	100,0
240,7	81,5	94,4	100,0
113,3	117,6	106,3	100,0
111,1	121,0	107,4	100,0
116,1	113,1	105,0	100,0
105,7	103,1	100,5	100,0
84,3	94,8	97,6	100,0
<u>1219,0</u>	<u>1709,5</u>	<u>9,5</u>	<u>100,0</u>
206,5	199,5	155,1	100,0
58,0	73,7	110,6	100,0
<u>398,8</u>	<u>361,2</u>	<u>216,5</u>	<u>100,0</u>
<u>386,4</u>	<u>352,5</u>	<u>207,6</u>	<u>100,0</u>
386,4	352,5	207,6	100,0

Trendianalyysi, taseen Vastaavaa

Tase	2010	2009
VASTAAVAA		
Käteiset varat	92,6	98,6
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset		
Saamiset luottolaitoksilta	104,3	311,9
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	124,1	151,1
Saamistodistukset	131,9	128,1
Julkisyhteisöiltä	44,9	62,8
Muilta	0,0	0,0
Osakkeet ja osuudet	44,9	62,8
Johdannaissopimukset	641,4	188,6
Aineettomat hyödykkeet	197,5	170,8
Aineelliset hyödykkeet	46,2	46,2
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistö- osakkeet ja -osuudet	122,9	114,5
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	134,0	131,4
Muut aineelliset hyödykkeet	121,5	108,3
Muut varat	74,9	66,3
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	2025,0	187,5
	<u>159,7</u>	<u>149,2</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	131,4	129,4

2008	2007	2006	2005
93,9	122,9	99,1	100,0
411,8	100,0	0,0	0,0
159,8	145,1	111,5	100,0
121,5	110,9	106,9	100,0
79,2	122,9	106,0	100,0
0,0	0,0	0,0	0,0
79,2	122,9	106,0	100,0
194,5	202,3	215,2	100,0
100,0	0,0	0,0	0,0
52,3	73,2	87,1	100,0
100,9	104,5	97,8	100,0
105,3	102,2	99,6	100,0
106,8	113,0	100,6	100,0
41,2	63,0	71,0	100,0
225,0	162,5	331,3	100,0
<u>203,5</u>	<u>156,7</u>	<u>140,7</u>	<u>100,0</u>
<u>126,9</u>	<u>116,6</u>	<u>108,1</u>	<u>100,0</u>

Trendianalyysi, taseen Vastattavaa ja ulkopuoliset sitoumukset

VASTATTAVAA	2010	2009
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	11089,5	221,1
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	128,5	126,2
Talletukset	130,4	127,6
Muut velat	40,5	60,6
Muut velat	42,0	178,0
Siirtovelat ja saadut ennakot	120,0	119,8
Laskennalliset verovelat	1050,0	1295,8
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	128,4	127,3
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	0,0	0,0
Vapaaehtoiset varaukset	147,2	138,2
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	146,5	137,5
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	113,2	111,0
Arvonkorotusrahasto	0,0	0,0
Muut sidotut rahastot	140,2	150,4
Vararahasto	100,0	100,0
Käyvän arvon rahasto	1055,9	1300,0
Vapaat rahastot	100,0	100,0
Muut rahastot	100,0	100,0
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	180,2	159,7
Tilikauden voitto (tappio)	276,7	314,0
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	157,8	148,7
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	131,4	129,4

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	438,1	322,5
Takaukset ja pantit	551,1	405,5
Muut	2,2	2,2
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	136,7	85,5

2008	2007	2006	2005
905,3	247,4	189,5	100,0
124,1	115,6	107,9	100,0
125,3	116,5	108,4	100,0
66,2	73,9	87,7	100,0
153,2	109,5	98,0	100,0
244,4	216,6	151,9	100,0
<u>983,3</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>100,0</u>
125,6	116,1	108,0	100,0
0,0	0,0	0,0	100,0
<u>142,2</u>	<u>132,2</u>	<u>119,5</u>	<u>100,0</u>
141,6	131,6	119,0	100,0
105,0	101,1	100,1	100,0
0,0	100,0	100,0	100,0
137,8	92,0	85,7	100,0
100,0	100,0	100,0	100,0
998,5	-91,2	-242,6	100,0
100,0	100,0	100,0	100,0
100,0	100,0	100,0	100,0
137,1	116,6	105,1	100,0
<u>386,4</u>	<u>352,5</u>	<u>207,6</u>	<u>100,0</u>
<u>135,8</u>	<u>117,2</u>	<u>104,9</u>	<u>100,0</u>
126,9	116,6	108,1	100,0
76,3	77,0	81,7	100,0
84,7	87,9	73,6	100,0
44,5	34,3	113,2	100,0
81,0	62,1	90,5	100,0

Pankin X tuloslaskelma ja tase 2010

20

Tilinpäätös

Tuloslaskelma

		1.1. - 31.12.2010 eur	1.1. - 31.12.2009 eur
Korkotuotot	(1.1)	5 472 154,12	7 087 065,54
Korkokulut	(1.1)	-1 199 950,17	-2 560 389,67
KORKOKATE		4 272 203,95	4 526 675,87
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	(1.2)	58 354,75	19 708,45
Palkkiotuotot	(1.3)	1 967 613,80	1 817 902,76
Palkkiokulut	(1.3)	-229 920,81	-215 633,82
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	(1.4)	-34 775,48	117 256,99
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	(1.5)	765 846,64	176 510,63
Suojauslaskennan nettotulos	(1.6)	-23 199,94	11 645,37
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	(1.7)	95 960,38	132 573,52
Liiketoiminnan muut tuotot	(1.8)	115 510,28	51 147,75
Hallintokulut		-3 623 690,85	-3 381 568,80
Henkilöstökulut	(1.9)	-1 844 591,55	-1 890 165,76
Muut hallintokulut	(1.10)	-1 779 099,30	-1 491 403,04
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	(1.11)	-170 502,50	-172 402,33
Liiketoiminnan muut kulut	(1.8)	-580 765,52	-723 282,53
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	(1.12)	-366 007,36	-506 773,49
LIIKEVOITTO		2 246 627,34	1 853 760,37
Tilinpäätössiirrot		-422 651,12	190 410,56
Tuloverot		-479 003,33	-518 444,99
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO VEROJEN JÄLKEEN		1 344 972,89	1 525 725,94
TILIKAUDEN VOITTO		1 344 972,89	1 525 725,94

Tase

VASTAAVAA

	31.12.2010 eur	31.12.2009 eur
Käteiset varat	845 539,51	901 323,76
Keskuspankkirahoitukseen olkeuttavat saamistodistukset	2 093 020,00	6 256 740,00

Saamiset luottolaitoksilta	(2.1)	16 360 209,46	19 922 895,99
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	(2.2)	173 445 786,96	168 447 544,62
Saamistodistukset	(2.3)	5 687 510,28	7 947 715,96
Muulta		5 687 510,28	7 947 715,96
Osakkeet ja osuudet	(2.4)	10 480 306,40	3 081 186,74
Johdannaissopimukset		1 441 675,65	1 246 641,15
Aineettomat hyödykkeet	(2.7)	149 590,51	149 962,06
Aineelliset hyödykkeet		5 414 375,25	5 043 782,41
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	(2.8)	2 446 918,62	2 400 125,16
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	(2.8)	2 716 181,96	2 421 478,37
Muut aineelliset hyödykkeet		251 274,67	222 178,88
Muut varat	(2.10)	323 700,34	30 372,43
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(2.11)	1 000 223,03	933 713,53
VASTAAVAA YHTEENSÄ		217 241 937,39	213 961 878,65
VASTATTAVAA			
		31.12.2010	31.12.2009
		eur	eur
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	(2.12)	2 107 133,60	41 810,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	(2.13)	183 994 131,56	180 673 860,61
Talletukset		182 803 541,86	178 889 303,59
Muut velat		1 190 589,70	1 784 557,02
Muut velat	(2.15)	1 153 220,16	4 885 263,74
Siirtovelat ja saadut ennakot	(2.16)	1 016 017,82	1 015 036,54
Laskennalliset verovelat		252 295,69	310 678,89
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		188 522 798,83	186 926 649,78
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Vapaaehtoiset varaukset		6 900 083,19	6 477 432,07
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		6 900 083,19	6 477 432,07
OMA PÄÄOMA (2.22)			
Osuuspääoma		4 867 000,00	4 771 600,00
Muut sidotut rahastot		2 270 516,31	2 436 683,88
Vararahasto		1 552 443,97	1 552 443,97
Käyvän arvon rahasto		718 072,34	884 239,91
Vapaat rahastot		1 375,87	1 375,87
Muut rahastot		1 375,87	1 375,87

22

Edellisten tilikausien voitto	13 335 190,30	11 822 411,11
Tilikauden voitto	1 344 972,89	1 525 725,94
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	21 819 055,37	20 557 796,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	217 241 937,39	213 961 878,65

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET

	31.12.2010	31.12.2009
	eur	eur
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	8 556 652,55	6 298 847,56
Takaukset ja pantit	8 548 152,55	6 290 347,56
Muut	8 500,00	8 500,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	7 742 699,36	4 840 419,31
Muut	7 742 699,36	4 840 419,31

Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2010	1.1.-31.12.2009
Liiketoiminnan rahavirta		
Varsinaisen toiminnan voitto verojen jälkeen	1 344 972,89	1 525 725,94
Tilikauden oikaisut	1 083 658,09	432 641,36
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	1 536 417,09	-1 915 091,85
Saamistodistukset	6 084 569,42	3 938 321,96
Saamiset luottolaitoksilta	7 853 332,00	1 892 340,67
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	-4 998 242,34	-8 683 206,95
Osakkeet ja osuudet	-7 121 591,15	503 879,23
Muut varat	-281 650,84	433 573,24
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	1 619 658,63	2 334 229,60
Velat luottolaitoksille	2 065 323,60	-130 583,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 285 397,33	2 777 379,86
Muut velat	-3 731 062,30	-312 567,26
Maksetut tuloverot	-557 189,90	-669 488,56
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä (A)	5 027 516,80	1 708 016,49
Investointien rahavirta		
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin, lisäykset	-213 156,00	-194 171,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-596 870,29	-804 229,04
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset		13 500,00
Investointien rahavirta yhteensä (B)	-810 026,29	-984 900,04
Rahoituksen rahavirta		
Osuuspääoman lisäykset	1 356 100,00	1 543 800,00
Osuuspääoman vähennykset	-1 260 700,00	-1 285 800,00
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-78 029,29	-200 815,95
Rahoituksen rahavirta yhteensä (C)	17 370,71	57 184,05
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	4 234 861,22	780 300,50

Pankin X tuloslaskelma ja tase 2008

17

Tunnuslukujen laskentakaavat

Kulu-tuotto –suhde

Hallintokulut + poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista
 hyödykkeistä + liiketoiminnan muut kulut
 Korkokate + tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista + nettopalkkiotuotot
 + arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + myytävissä olevien
 rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotulos + sijoituskiinteistöjen
 nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Koko pääoman tuotto (ROA)

$\frac{\text{Liikevoitto/-tappio} - \text{Tuloverot}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \cdot 100$

Omavaraisuusaste

Oma pääoma ja vähemmistön osuus + Tilinpäätössiirtojen kertymä
 laskennallisella verovelalla vähennettynä $\cdot 100$
 Taseen loppusumma

Vakavaraisuussuhde

$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \cdot 8 \%$

Ensisijaisten omien varojen suhde riskipainotettuihin eriin

$\frac{\text{Ensisijaiset omat varat yhteensä}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \cdot 8 \%$

Tilinpäätös

[REDACTED] tuloslaskelma

		1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
		eur	eur
Korkotuotot	(1.1)	10 715 203,70	9 235 160,14
Korkokulut	(1.1)	-4 621 752,38	-3 439 895,30
KORKOKATE		6 093 451,32	5 795 264,84
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	(1.2)	16 276,09	25 377,59
Palkkiotuotot	(1.3)	1 617 101,15	1 573 864,24

Paikkiokulut	(1.3)	-220 360,00	-196 360,07
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	(1.4)	21 254,02	1 638,63
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	(1.5)	21 017,99	328 588,03
Suojauslaskennan nettotulos	(1.6)	14 364,20	0,00
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	(1.7)	-272 695,50	48 639,35
Liiketoiminnan muut tuotot	(1.8)	129 798,93	43 939,96
Hallintokulut		-3 288 767,40	-3 414 130,29
Henkilöstökulut	(1.9)	-1 828 989,25	-1 992 462,29
Muut hallintokulut	(1.10)	-1 459 778,15	-1 421 668,00
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	(1.11)	-205 276,72	-200 302,55
Liiketoiminnan muut kulut	(1.8)	-645 290,06	-724 827,13
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	(1.12)	-255 745,77	-359 431,36
LIIKEVOITTO		3 025 128,25	2 922 261,24
Tilinpäätössiirrot		-468 635,99	-595 705,25
Tuloverot		-678 014,71	-613 669,16
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTOVEROJEN JÄLKEEN		1 878 477,55	1 712 886,83
TILIKAUDEN VOITTO		1 878 477,55	1 712 886,83

██████████ tase

VASTAAVAA

		31.12.2008	31.12.2007
		eur	eur
Käteiset varat		858 090,09	1 122 842,93
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	(2.1)	8 260 200,00	2 006 400,00
Saamiset luottolaitoksilta	(2.2)	21 078 169,83	19 127 718,65
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	(2.3)	159 764 337,67	145 867 080,47
Saamistodistukset	(2.4)	10 026 908,37	15 563 179,62
Muulta		10 026 908,37	15 563 179,62
Osakkeet ja osuudet	(2.5)	3 178 072,32	3 306 304,10
Johdannaissopimukset	(2.6)	729 978,74	0,00
Aineettomat hyödykkeet	(2.8)	170 059,26	237 614,82
Aineelliset hyödykkeet		4 447 068,82	4 602 579,51
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	(2.9)	1 923 321,14	1 866 670,07
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	(2.9)	2 386 108,44	2 524 812,35

19

Muut aineelliset hyödykkeet		137 639,24	211 097,09
Muut varat	(2.11)	35 736,71	26 229,30
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(2.12)	1 274 110,39	980 707,33
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>209 822 732,20</u>	<u>192 840 656,73</u>

VASTATTAVAA

		31.12.2008 eur	31.12.2007 eur
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	(2.13)	172 393,00	46 556,43
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	(2.14)	177 700 451,59	165 552 579,77
Talletukset		175 750 633,95	163 375 841,39
Muut velat		1 949 817,64	2 176 738,38
Muut velat	(2.15)	4 206 249,83	3 006 610,99
Siirtovelat ja saadut ennakot	(2.16)	2 069 849,18	1 835 192,64
Laskennalliset verovelat		236 177,26	0,00
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>184 385 120,86</u>	<u>170 440 939,83</u>
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Vapaaehtoiset varaukset		6 667 842,63	6 199 206,64
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		<u>6 667 842,63</u>	<u>6 199 206,64</u>
OMA PÄÄOMA	(2.21)		
Osuuspääoma		4 513 600,00	4 346 800,00
Arvonkorotusrahasto		0,00	15 809,66
Muut sidotut rahastot		2 231 565,78	1 490 883,66
Vararahasto		1 552 443,97	1 552 443,97
Käyvän arvon rahasto		679 121,81	-61 560,31
Vapaat rahastot		1 375,87	1 375,87
Muut rahastot		1 375,87	1 375,87
Edellisten tilikausien voitto		10 144 749,51	8 632 754,24
Tilikauden voitto		1 878 477,55	1 712 886,83
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>18 769 768,71</u>	<u>16 200 510,26</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>209 822 732,20</u>	<u>192 840 656,73</u>

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

		31.12.2008 eur	31.12.2007 eur
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset		1 491 429,50	1 502 505,53
Takaukset ja pantit		1 312 821,23	1 364 387,88
Muut		178 608,27	138 117,65

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	4 588 242,12	3 513 616,55
Muut	4 588 242,12	3 513 616,55

rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2008	1.1.-31.12.2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Varsinaisen toiminnan voitto verojen jälkeen	1 878 477,55	1 712 886,83
Tilikauden oikaisut	1 679 447,97	1 428 787,99
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-14 342 517,41	-12 266 346,56
Saamistodistukset	92 644,49	-3 995 571,11
Saamiset luottolaitoksilta	-238 200,00	-3 281 880,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-13 897 257,20	-5 299 255,97
Osakkeet ja osuudet	3 205,77	383 308,11
Muut varat	-302 910,47	-72 947,59
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	13 533 263,32	11 830 954,52
Velat luottolaitoksille	125 836,57	10 159,27
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	11 790 106,42	11 020 227,03
Muut velat	1 617 320,33	800 568,22
Maksetut tuloverot	-861 039,66	-548 597,91
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä (A)	1 887 631,77	2 157 684,87
Investointien rahavirta		
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin, lisäykset	-53 595,00	-217 019,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-425 622,86	-500 757,50
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	57 808,00	35 052,68
Investointien rahavirta yhteensä (B)	-421 409,86	-682 723,82
Rahoituksen rahavirta		
Osuuspääoman lisäykset	1 549 900,00	1 405 400,00
Osuuspääoman vähennykset	-1 383 100,00	-1 361 600,00
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-185 523,57	-157 916,88
Rahoituksen rahavirta yhteensä (C)	-18 723,57	-114 116,88
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	1 447 498,34	1 360 844,17
Rahavarat tilikauden alussa	4 603 300,91	3 242 456,74
Rahavarat tilikauden lopussa	6 050 799,25	4 603 300,91
Rahavarat muodostuvat seuraavista tase-eristä:		
Käteiset varat	858 090,09	1 122 842,93
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	5 192 709,16	3 480 457,98
Yhteensä	6 050 799,25	4 603 300,91

Lisätiedot rahoituslaskelmaan:

Pankin X tuloslaskelma ja tase 2006

21

PANKIN TUOSLASKELMA

		1.1. - 31.12.2006 eur	1.1. - 31.12.2005 eur
Korkotuotot	(1.1)	7 005 469,71	5 644 537,65
Korkokulut	(1.1)	-2 164 722,50	-1 582 752,99
KORKOKATE		4 840 747,21	4 061 784,66
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	(1.2)	13 335,71	9 632,55
Palkkiotuotot	(1.3)	1 417 702,85	1 280 061,56
Palkkiokulut	(1.3)	-202 106,02	-209 268,33
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	(1.4)	1 020,57	4 444,90
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	(1.5)	113 480,22	20 462,08
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	(1.6)	67 453,44	126 695,86
Liiketoiminnan muut tuotot	(1.7)	51 124,39	54 086,64
Hallintokulut		-3 087 416,27	-2 903 380,06
Henkilöstökulut	(1.8)	-1 767 010,55	-1 646 435,48
Muut hallintokulut	(1.9)	-1 320 405,72	-1 256 944,58
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	(1.10)	-194 612,43	-193 948,21
Liiketoiminnan muut kulut	(1.11)	-746 787,41	-764 739,72
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	(1.12)	-1 574,19	-20 651,23
LIIKEVOITTO		2 272 368,07	1 465 180,70
Tilinpäätössirrot		-894 990,51	-809 297,63
Tuloverot		-368 368,58	-169 920,44
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO(TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN		<u>1 009 008,98</u>	<u>485 962,63</u>
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		1 009 008,98	485 962,63

**PANKIN TASE
VASTAAVAA**

	31.12.2006	31.12.2005
	eur	eur
Käteiset varat	905 640,98	913 969,29
Saamiset luottolaitoksilta (2.1)	14 702 196,43	13 186 976,37
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä (2.2)	140 567 824,50	131 545 988,79
Saamistodistukset (2.3)	13 426 730,13	12 665 820,00
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muilta	13 426 730,13	12 665 820,00
Osakkeet ja osuudet (2.4)	3 516 570,21	1 634 468,11
Johdannaisopimukset	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet (2.5)	282 557,16	325 112,76
Aineelliset hyödykkeet	4 311 345,93	4 405 852,74
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet (2.6)	1 818 065,84	1 826 278,96
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet (2.6)	2 248 404,24	2 234 765,90
Muut aineelliset hyödykkeet	244 875,85	344 807,88
Muut varat (2.7)	53 355,11	15 734,59
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot (2.8)	880 633,93	626 044,97
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>178 646 854,38</u>	<u>165 319 967,62</u>

VASTATTAVAA

	31.12.2006	31.12.2005
	eur	eur
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille (2.14)	36 397,16	19 000,50
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille (2.15)	154 532 352,74	143 152 623,30
Talletukset	151 949 452,67	140 208 856,81
Muut velat	2 582 900,07	2 943 766,49
Muut velat (2.16)	2 689 364,34	2 744 641,18
Siirtovelat ja saadut ennakot (2.17)	1 286 799,82	847 387,78
Laskennalliset verovelat	0,00	23 884,19
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ (2.20)	<u>158 544 914,06</u>	<u>146 787 536,95</u>

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	0,00	20 060,14
Vapaaehtoiset varaukset	5 603 501,39	4 688 450,74
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	5 603 501,39	4 708 510,88
OMA PÄÄOMA	(2.21)	
Osuuspääoma	4 303 000,00	4 298 900,00
Arvonkorotusrahasto	15 809,66	15 809,66
Vararahasto	1 552 443,97	1 552 443,97
Vapaat rahastot	-163 485,82	69 353,96
Käyvän arvon rahasto	(2.21) -164 861,69	67 978,09
Muut rahastot	1 375,87	1 375,87
Edellisten tilikausien voitto(tappio)	7 781 662,14	7 401 449,57
Tilikauden voitto (tappio)	1 009 008,98	485 962,63
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	14 498 438,93	13 823 919,79
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	178 646 854,38	165 319 967,62
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET		
	(3.3)	
	31.12.2006	31.12.2005
	eur	eur
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	1 595 939,73	1 952 968,70
Takaukset ja pantit	1 140 555,61	1 551 306,56
Muut	455 384,12	401 662,14
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	5 126 560,44	5 663 144,07

